

KLUB PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA V OSTRAVĚ, z.s.

LANĚK PARK

KLUB PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA V OSTRAVĚ, z. s.

Areál Laněk Parku-Hornické muzeum

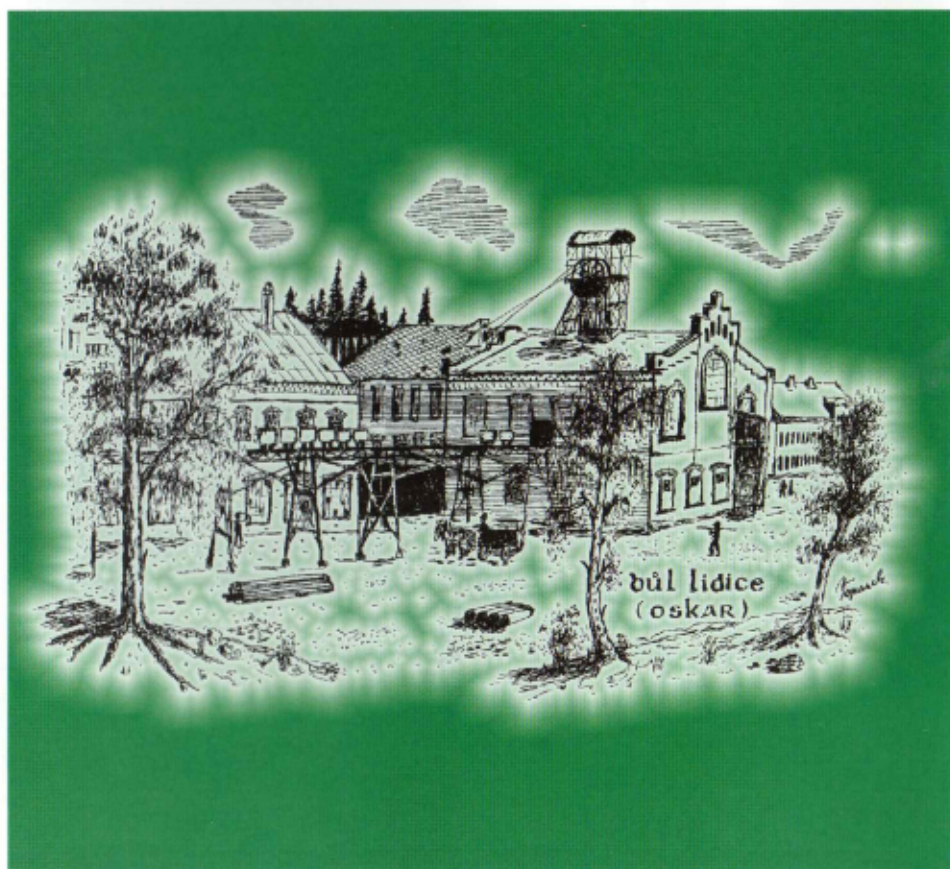
Pod Laněkem č. 64, Petřkovice

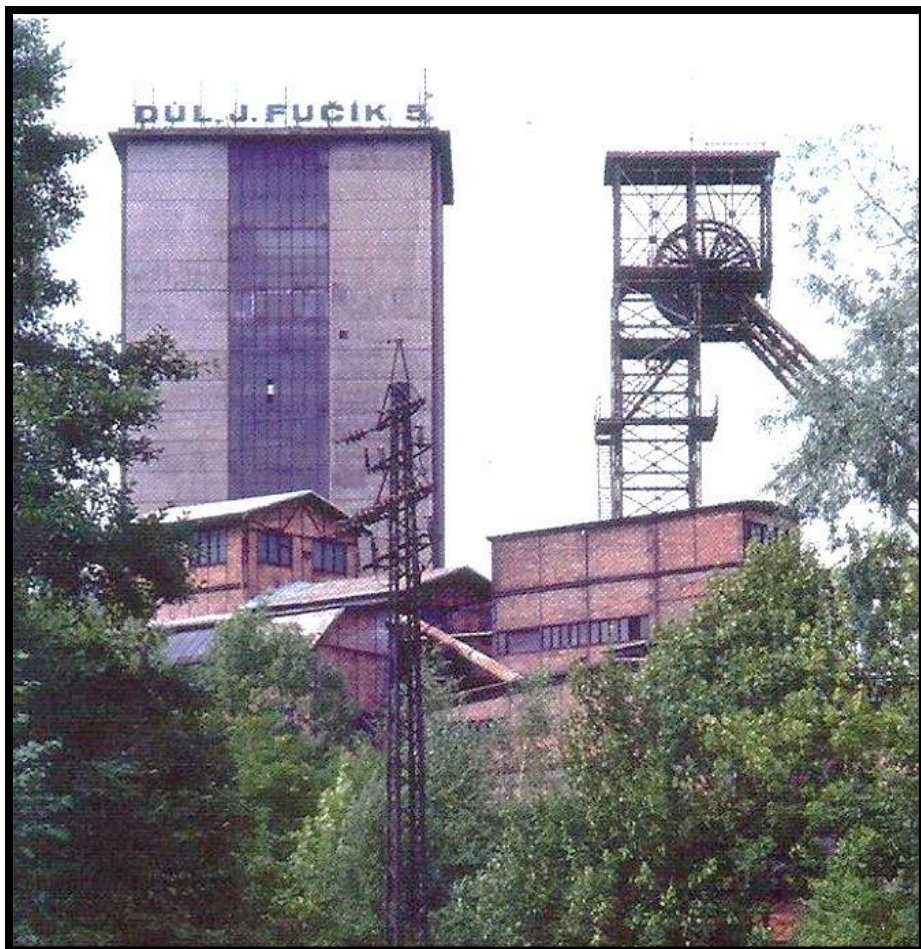
725 29 OSTRAVA

HORNICKÝ ZPRAVODAJ

II. čtvrtletí 2020

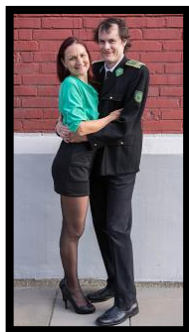

**Ostravsko – karvinské doly, koncern Ostrava
OKR – DŮL JULIUS FUČÍK, k. p., PETŘVALD
ZÁVOD 5 – ŽOFIE, ORLOVÁ,
Zdroj: archiv Petr Kubinský**

Vydává : Klub přátel hornického muzea Ostrava, z. s.
Sídlo: Pod Landkem 64, 725 29 Ostrava – Petřkovice
Předseda: Jiří Kunčický
E-mail : kphmo@seznam.cz
Web: www.hornicky-klub.info
Tiskárna: PROPIS, Cihelní 2719/99, Ostrava
Vydáno: 350 kusů dne 1. června 2020, 44 stran
Redakční rada: Ing. Kateřina Polínková, Petr Kubinský,
Mgr. Josef Pintér, Karel Budín

Uzávěrka HZ III. čtvrtletí 2020 je v pátek 7. srpna 2020.

Příspěvky neprošly jazykovou úpravou. Za obsah odpovídá autor.

ÚVODNÍK

Útlum těžby, útlum výroby, útlum vycházek!

Dostává se Vám do rukou druhé číslo Hornického zpravodaje 2020 a již řada čtenářů ví, že toto číslo vyšlo později, než bylo pravidlem. Je to dané tím, že situace v České republice nebyla příznivá a to zejména kvůli pandemii COVID-19 a opatření, která se k tomu vázala. Bohužel ani v březnu a ani v dubnu se nekonaly žádné besedy v našich třech pobočkách a též ani zasedání našeho výboru klubu.

Minulý úvodník jsem začala velmi optimisticky a přála Vám magický rok plný pozitivního překvapení. Myslím si, že tato pandemie nás všechny velmi osobně zasáhla a to hlavně v podobě karantény, zákazu scházení se s lidmi (vyjma rodiny). Děti, žáci a studenti nemohli navštěvovat své školy a univerzity, nemožnost cestovat za hranice naší republiky a hlavně povinnost nosit ochranné pomůcky a následující opatření.

Další velmi smutnou zprávou v posledních květnových dnech je to, že se virus rozšířil mezi havíře dolu Darkov na Karvinsku a na dalších šachtách. Momentálně probíhá plošné testování a uvidí se, jak moc je virus rozšířen mezi havíři a ostatními obyvateli tohoto hornického regionu.

Nechci být hned za začátku zpravodaje smutná a kritická, ale musíme si uvědomit, že je třeba se chránit, být pořád opatrní a též být ve střehu, aby naše populace byla zdravá a mohla si užít nadcházející nejkrásnější období roku – léto. Přeji Vám všem, abyste si léto užili se svoji rodinou a se svými blízkými či přáteli na zahrádkách, chatách, výšlapech, houbaření či provozovali různé druhy kutilství, přečetli si krásnou knihu nejen o hornictví, udržovali se v dobré konci a třeba jen odpočívali, meditovali a čerpali energii pro další období svého života.

Ve svém úvodním slovu se předseda klubu Jiří Kunčický ohlíží za uplynulým rokem, kdy v květnu 2019 bylo zvoleno nové vedení klubu. Smutných zpráv neustále přibývá. Do hornického nebe odešli naši přední členové Ing. Jaroslav Klát, Václav Kolajta a Arnošt Felkl, můžete si přečíst vzpomínkové rozloučení na stranách 8 až 14. Ve zpravodaji najdete i veselé téma známé na šachtácké sessi jako ŠVĚFL, který sepsal, emeritní Slavné vysoké a neomylné prezidium, Ing. Otakar Krajník, CSc.

Na straně č. 21 si můžete přečíst závěrečnou část rozsáhlého článku o Ukončení těžby černého uhlí v Německu od Václava Smičky. Článek na pokračování sepsal Petr Kubinský a týká se Generelu OKR, můžete zde najít již třetí část na straně 30. Pro rozhovor jsem si vybrala úžasnou ženu paní Kateřinu Macečkovou, která více jak 30 let vede Soubor lidových písní a tanců Hlubina, článek najdete na straně č. 42. Ve zpravodaji nechybí 4 zajímavé hornické typy na hornickou knihu, film, divadlo a pivovar. Přeji všem čtenářům fajn čtení o dění v našem klubu, zejména informace o činnosti z našich poboček, tyto informace najdete od strany č. 14.

Velmi zdvořile žádáme všechny naše čtenáře, aby své příspěvky, tipy, názory, zpětné vazby na aktuální číslo zpravodaje zasílali předsedkyni redakční rady Ing. Kateřině Polínkové na email: k.polinkovava@seznam.cz. **Uzávěrka Hornického zpravodaje č. 3/2020 je stanovena na pátek 7. srpna 2020.**

Zdař Bůh!

Za redakci Hornického zpravodaje

Ing. Kateřina Polínková a Petr Kubinský

OBSAH HORNICKÉHO ZPRAVODAJE II. ČTVRTLETÍ 2020:

Životní jubilea	5
Úvodní slovo předsedy KPHMO, z. s.	6
Za Ing. Jaroslava Kláta	8
Za Václava Kolajtu	10
Za Arnošta Felkla	12
Zasedání výboru KPHMO, z. s.	14
Z činnosti poboček KPHMO, z. s.	16
Ukončení těžby černého uhlí v Německu, 3. část	19
Z historie revíru	
Generel OKR – vznik a význam, 3. část	27
Došlé články do redakce HZ za II. čtvrtletí 2020	
První vysokoškolská učebnice hornictví	32
25 let od ukončení těžby na závodě 5 – Žofie dolu Julius Fučík	33
Památník obětem důlního neštěstí na dole Dukla	35
Švéfl	37
Rozhovor	39
Hornické tipy	41
Plán besed v pobočkách KPHMO, z. s.	43

**Výbor KPHMO, z. s. srdečně blahopřeje členům,
kteří v II. čtvrtletí 2020 slaví významné životní jubileum.**

Jaroslav Čihař	85 let
Stanislav Šplíchal	85 let
Jiří Ságl	80 let
Karel Slíva	80 let
Ing. Vladimír Špok	80let
Lubomír Klok	80let
Oldřich Gavlas	75 let
Karel Budín	75 let
Ladislav Durák	70 let
Roman Konopka	70 let
Jaroslav Žurek	65 let
Zdenka Klopčová	65 let
Petr Kubinský	35 let

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KPHMO, z. s.

Vážení přátelé, členové Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s., jeho příznivci a podporovatelé (viz obr. č. 1),

byl jsem požádán, abych se ohlédl na uplynulým rokem 2019, myšleno rok práce nového výboru klubu, předsedy, samozřejmě nové redakční rady a revizní komise.

Začnu tím posledním a to revizní komisí, která pracuje v novém složení. Podle mého názoru pracuje zodpovědně, její členové se podle možností zúčastňují jednání výboru klubu, na což mají právo a tím mají lepší přehled, jak se nakládá s financemi klubu.

Redakční rada HZ má zcela nové složení, které nahradilo minulé členy klubu. Nějaký čas nahrazoval redakční radu HZ náš jednatel Karel Budín. Jelikož noví členové neměli s vedením zpravodaje žádné zkušenosti a učení z nebe nepadají, proto jim s prvními čísly pomáhal již zmiňovaný Karel Budín. Velmi rychle se to naučili a s Karlem Budínem stále spolupracují. Samozřejmě základní náplň HZ zůstává, nicméně pomalu začíná redakční rada zkoušet nové nápady, jak náš zpravodaj vylepšit a pevně věřím i oživit, já to vnímám velmi pozitivně a líbí se mi to. Určitě jste si všimli, že redakční rada chce po mě články do zpravodaje. Bohužel nejsem žádný spisovatel, a proto se mi to nelíbí, zatím se podřizují. Redakční rada určitě netrpělivě čeká na ohlasy od členů klubu, jak se jim změny líbí, popřípadě na opačný názor.

Dochází na hlavu našeho klubu a tím je výbor. Ten byl obohacen o nového člena Pavla Souradu. Ostatní členové pracují ve výboru dlouhou dobu a plenární schůze konaná v květnu 2019, zvolila do jejich čela toho, který je tam dobu nejkratší, jedná se o moji osobu.

Jelikož jsem tak ještě neučinil tak to chci nyní napravit a poděkovat bývalému předsedovi KPHMO, z. s. Ing. Petrovi Rojíčkoví za jeho vedení a dlouholetou práci pro klub.

Vedení klubu, stejně jako vedení poboček, zajišťuje dál to, na co jste již zvyklí. Na přání členů ostravské pobočky, jsme našli nové místo pro konání besed v Ostravě. Pevně doufám, že členové jsou spokojeni s novým místem v Ostravě – Svinově a že se zde budou besedy konat velmi dlouho.

Naše společná snaha všech členů by měla směřovat k získávání nových aktivních členů. Bohužel se s námi loučí a odcházejí do hornického nebe zakládající a dlouholetí členové našeho klubu. Snahou mou a všech členů výboru je co nejvíce komunikovat se všemi členy, dávat podrobné a aktuální informace na náš web a FB. Naše osobní telefonní čísla a emailové adresy jsou veřejné, můžete se nám kdykoliv ozvat, my očekáváme zpětnou vazbu od našich členů či jakoukoliv komunikaci.

Vím, že jsme se nenarodili s počítačem v kolíbe, ale něco snad umíme za dlouhou éru výpočetní techniky. To se nám moc, až na výjimky nedaří. Vše probíhalo tak nějak v poklidu do doby, kdy Českou republiku navštívil nezvaný host s názvem „koronavirus“. Vše se najednou zastavilo a byly potřebné rychlé komunikace. Několikrát jsme vyzývali členy klubu k dodání svých osobních kontaktů (telefonní číslo, mejlová adresa, případně změna bydliště), v podstatě toto naše snažení bylo bez odezvy. Rušily se besedy na všech pobočkách a další celostátní akce organizované Sdružení hornických a hutnických spolků ČR (SHHS ČR). Teď se vracíme zase pomalu k normálnímu stavu a opět je to o komunikaci.

Hodnocení, co se výboru a mně osobně povedlo, nechám na jiných. Co se úplně nepodařilo, je oživit komunikaci mezi členy a výborem a mezi členy našich třech poboček. Nepovedlo se mi přesvědčit členy ostravské pobočky ke zvolení svého funkčního vedení. Tato situace existuje již více roků, bohužel nikdo nechce být vedoucím ostravské pobočky, což mě samotného velmi irituje a nejen mě.

Zbývá mi tedy stálý úkol a to do příští volební plenární schůze, získat nové kandidáty do výboru klubu, aby tento orgán byl početnější. Potřebuji hlavně spolupráci Vás všech členů našeho klubu, abyste podávali návrhy na nové kandidáty do výboru! Dalším neméně důležitým mým úkolem je, navštívit karvinskou pobočku při jedné z konaných besed.

Již podruhé mám milou povinnost Váš všechny pozvat na plenární schůzi, která se uskuteční v úterý 1. 9. 2020, od 15 hodin v Restauraci U vlka v Ostravě – Svinově. Budeme pevně věřit a doufat, že už nedojde k žádným nečekaným změnám a že se s tímto datem nebude muset hýbat.

Dále bych Vás chtěl velmi srdečně pozvat na dvě červencové akce. Ta první se uskuteční ve čtvrtek 2. 7. 2020 a bude to slavnostní mše svatá v Katedrále Božského Spasitele v Ostravě k svátku sv. Prokopa patrona horníků. Druhá akce se bude konat v úterý 7. 7. 2020 a půjde o pietní akt na bývalém Dole Dukla k uctění památky 108 horníků, kteří zahynuli při důlním požáru na tomto dole v roce 1961. Jsou to tradiční akce, které navštěvují naši členové ze všech tří poboček ve slavnostní uniformě – kytli a doufám, že tomu bude i letos.

Těším se na setkání s Vámi a pevně věřím, že se sejdem v hojném počtu při všech avizovaných akcích!

Zdař Bůh!

Jiří Kunčický

Obr. č. 1 – Předseda klubu Jiří Kunčický při své úvodní zdravici při třetí besedě v roce 2020, v prostorách Restaurace U vlka v Ostravě – Svinově, foto: Ing. Kateřina Polínková (3. 3. 2020)

ZA ING. JAROSLAVA KLÁTA

Smutná zpráva zastihla všechny členy Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s., o úmrtí **pana Ing. Jaroslava Kláta**.

Patřil k zakládajícím členům našeho klubu. Byl to člověk s obrovskými znalostmi z oblasti hornictví a také tak se prezentoval nejen ve svém pracovním životě, ale i v klubu. Nikdy neodmítl žádnou diskuzi, či požadavek. Snažil se vždy vyhovět prosbě či přání.

Nyní popořádku. Po ukončení Vyšší průmyslové školy hornické v Duchcově a praxi v Severočeském hnědohutném revíru, v roce 1958 absolvoval Vysokou školu báňskou v Ostravě. Po té pracoval jako inspektor na Obvodním báňském úřadu v Teplicích a krátce na Ústředním báňském úřadu v Praze. Během let 1964 – 1988 byl vedoucím odboru důlního měřictví na Dole Vítězný únor.

Krátce své znalosti a odborné zaměření věnoval na Federálním ministerstvu paliv v Praze. Poté na postu vědecko-výzkumného pracovníka VŠB – TUO. Je tvůrcem řady odborných článků a studií, vydal také několik knih. Od roku 1992 byl spolupracovníkem s Památkovým ústavem v Ostravě. Za svou práci byl několikrát oceněn. Mimo jiné medailí Akademika Františka Čechury. Také za práci v našem klubu mu bylo uděleno Čestné členství KPHMO, z. s. a Klubovou medailí k 30. výročí založení KPHMO, z. s.

Do posledních chvil byl stále velmi aktivní. Jeho závěrečný příspěvek vyšel v prvním čísle letošního ročníku Hornického zpravodaje o NKP Dolu Michal v Ostravě. Taktéž se zúčastnil prvních dvou besed v tomto roce ostravské pobočky našeho klubu.

Život ubíhá značnou rychlostí, a věk nezastavíte. A tak nadešel čas, kdy, dochází síly i našemu Ing. Jaroslavu Klátovi a dne 22. dubna 2020 nás navždy opouští. Věnujme mu tichou vzpomínku a poděkování za dílo, které tady zanechal.

Děkujeme za vykonanou práci a loučíme se s Tebou posledním

Zdař Bůh!

Karel Budín

... a já měl život tolik rád.

*Hluboce zarmoucení oznamujeme příbuzným, přátelům a známým,
že nás dne 22. dubna 2020 navždy opustil ve věku 87 let
naš milovaný
manžel, tatínek, tchán, dědeček, pradědeček, bratr, švagr a strýc,
pan*

Ing. Jaroslav Klát

*S naším drahým zesnulým se rozloučíme
v úzkém rodinném kruhu.*

Zarmoucená rodina

ZA VÁCLAVA KOLAJTU

V měsíci březnu 2020 nás zastihla další nemilá a velmi smutná zpráva. Dne 24. 3. 2020 opustil naše řady člen Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s., **pan Václav Kolajta**.

Jeho životní dráha se podobá nám všem. Práce na šachtě byla jedna cesta za slušným výdělkem a tím zajištění rodiny, bydlení a další bonusy. Svůj hornický život spojil s šachtami Šalamouna, Hlubina a Jeremenko, kde po vystudování Hornické průmyslové školy pracoval jako THP pracovník v dole.

Jeho záliba k hornictví vyústila vstupem do našeho klubu, kde navštěvoval besedy a hlavně se tam setkával se svými kamarády, vždy si měli co říci.

V osobním životě kromě péče o rodinu si rád užíval volné chvíle na zahrádce, kde práce na ní byla zábavou i potěšením. Bohužel, jak již to v životě bývá, s postupujícím věkem, přicházejí nemoci, někdy to jsou takové ty obyčejné, jak je rádi odlehčeně nazýváme, ale v jeho životní cestě přišla těžká zákeřná a nevyléčitelná choroba a s ní bojoval do posledních dní svého života.

Jistě si zaslouží velké poděkování za práci, kterou pro klub udělal a vždy budeme na jeho spolupráci vzpomínat v dobrém.

Děkujeme za vykonanou práci a loučíme se s Tebou posledním

Zdař Bůh!

Karel Budín

*Neplačte, že jsem odešel,
ten klid a mír mi přejte,
jen věčné světlo vzpomínky
mi stále zachovejte.*

S bolestí v srdci oznamujeme všem příbuzným, přátelům a známým,
že nás navždy opustil náš milovaný tatínek, tchán, dědeček,
strýc a přítel,
pan

Václav Kolajta

Zemřel v úterý 24. března 2020 ve věku 78 let.

S naším drahým zesnulým se rozloučíme v úzkém rodinném kruhu.

Kdo jste ho znali, věnujte mu, prosím, tichou vzpomínku.

Zarmoucená rodina

ZA ARNOŠTA FELKLA

Přátelé našeho klubu,
po slavných
semestrech Ing. Antonínu
Bártovi, Ing. Miroslavu
Šmídovi a Ing. Jaroslavu
Klátovi a dalších, kteří nás
v posledních několika
měsících opustili, odešel
do hornického nebe i velmi
dobrý kamarád a člen
Klubu přátel hornického
muzea Ostrava, z. s.
pan Arnošt Felkl.

Jako dlouholetý člen
našeho klubu přispíval
v minulosti nezištně k jeho zdárné činnosti nejen jako aktivní funkcionář ve výboru
a naposled ve dvou funkčních obdobích i jako předseda revizní komise.

Několik let až do svého skonu byl jedním z nejlepších průvodců hornických
expozič v Lanek Parku v Ostravě. Osobně jsem se s tímto mimořádně veselým a odborně
zdatným znalcem seznámil již v roce 1971 na Dole Vítězný únor v Ostravě, kde pracoval
jako člen zaváděcí čtyř nové techniky na Technickém rozvoji Generálního ředitelství OKD
(GR OKD).

Jeho mateřskou šachtou byl Důl Staříč, kde prošel několika provozními funkcemi
a kde pracoval po vyřazení na ekonomickém a sociálním úseku.

Své bohaté hornické zkušenosti předával i v důchodovém věku jako školitel nově
nastupujícím horníkům.

Pamatuji si ho i jako platného člena klubu předních pracovníků OKR
a jako zlepšovatele technických řešení. Avšak také jako neúnavného vyprávěče hornických
anekdot.

Arnošt miloval hornický kolektiv, nezkazil žádnou zábavu, a když bylo třeba,
pobavil kamarády zpěvem či hrou na kytaru.

Ztratili jsme jednoho z nejlepších hornických kamarádů.

Čest jeho památce!

Zdař Bůh!

Za všechny kamarády Ing. Petr Rojíček, ex předseda KPHMO, z. s.

*Rád jsem žil, rád pracoval, ¶
proč právě mi ten krutý osud ¶
to všecko vzal? ¶
¶*

*V hlubokém zármutku oznamujeme všem příbuzným, přátelům a známým, ¶
že nás dne 20. května 2020 navždy opustil ve věku nedožitých 82 let. ¶
naš milovaný manžel, tatínek, tchán, dědeček, pradědeček, ¶
švagr, strýc a kamarád ¶*

*¶
pan ¶*

Arnošt Felkl,

¶

*S našim drahým zesnulým se rozloučíme ¶
v pondělí 25. května 2020 v 16.30 hodin ¶
ve smuteční obřadní síni v Ostravě – Vítkovicích. ¶*

¶

*¶
Jménem pozůstalých: ¶*

¶

*manželka Cecílie ¶
dcera Ivana s manželem ¶
dcera Kateřina s přítelem ¶
vnoučka Nikol s manželem ¶
vnuk Patrik s přítelkyní ¶
vnoučata Dominik a Leila ¶
pravnoučata Kubík a Vojtěšek ¶*

ZASEDÁNÍ VÝBORU KPHMO, z. s.

Zasedání výboru klubu za měsíc březen a duben 2020 neproběhlo kvůli již několikrát zmiňovanému nařízení vlády ČR – mimořádné nařízení – stav nouze.

Dne 28. dubna 2020 proběhla „skypová videokonference“ realizovaná v užším kruhu členů výboru (4 členové). Zasedání výboru dle harmonogramu roku 2020 se konalo v pondělí 25. května 2020 v Kulturním domě Radost v Havířově (8 členů). Projednávali se zde akce v následujícím období, hovořilo se o přípravách zájezdu na 24. setkání hornických a hutnických měst a obcí, které se bude konat v termínu 11. – 13. 9. 2020 v Žacléři. Po té následovaly body organizační a různé (viz obr. č. 1).

V úterý 5. 5. 2020 se měla konat již několikrát avizovaná Plenární schůze KPHMO, z. s. Tato schůze se přesouvá na **úterý 1. 9. 2020 od 15:00 hod a konat se bude v Restauraci U vlka v Ostravě – Svinově**. Schůze je velmi důležitá pro všechny členy klubu a potřebné materiály budou zpracovány v období letních prázdnin. Všechny potřebné dokumenty naleznete v Hornickém zpravodaji č. 3/2020. Bývá dobrým zvykem, že členové se účastní této schůze v hornických uniformách alias v kytli nebo ve slavnostním obleku. Bylo by skvělé, kdyby se tato tradice dále dodržovala.

Byl stanoven termín konání mše k svátku sv. Prokopa (křesťanský patron horníků) na čtvrtek 2. 7. 2020 v Katedrále Božského Spasitele v Ostravě od 18:00 hod. Další tradiční akcí bude pietní akt na bývalém Dole Dukla jako připomenutí Dukelské havárie. Akce se bude konat v úterý 7. 7. 2020 u památníku v průmyslové zóně Dukla v Dolní Suché u Havířova od 10:00 hod.

Besedy na všech třech našich pobočkách, po nucené přestávce, se budou konat v těchto termínech: 27. 5. 2020 v Karvině od 15:30 hod, 8. 6. 2020 v Havířově od 16:30 hod a 9. 6. 2020 v Ostravě od 15:00 hod. Přes hlavní prázdniny v létě 2020 se besedy tradičně nekonají.

Projednával se návrh na pořádání mezinárodní konference k záchraně hornických a hutnických památek s referáty od členů. Konference by se měla konat 5. 11. 2020 v Mostě a bude ji organizovat Sdružení hornických a hutnických spolků ČR (zatím se přihlásili s aktivní účastí Ing. Kateřina Polínková a Ing. Eduard Heczeko).

V bodě různém byly schváleny a projednány návrhy na udělení medailí na Plenární schůzi dne 1. 9. 2020. Žádosti o dotace u NADACE OKD a u městského obvodu v Ostravě – Petřkovicích byly již zaslány a taktéž úspěšně schváleny. Byl podán návrh o dotaci na přeshraniční spolupráci mezi KPHMO, z. s. a Klubem SITG Jas – Mos u NADACE LANDEK OSTRAVA. Tento návrh je již schválen.

V budoucnu by se měla stěhovat stálá výstavní hornická expozice Historie psaná uhlím, která nyní sídlí v budově Společenského domu v 1. patře a provozuje ji Městská knihovna Havířov, do nových prostor. Bude se jednat o prostory, které vlastní město. Provoz této expozice byl zahájen v lednu v roce 2013. Stěhování expozic se uskuteční nejdříve po skončení hlavní výstavní sezóny, dle rozhodnutí zastupitelstva statutárního města Havířov.

V havířovské pobočce přibyli noví dva členové a byli navrženi dva členové na čestné členství klubu.

Předseda klubu Jiří Kunčický podal informace ze Sdružení hornických a hutnických spolků ČR (SHHS ČR). Hornické konzilium se má konat 26. 6. 2020 v Hornickém skanzenu Mayrau ve Vinařicích u Kladna. Budou se zde zejména projednávat

udělení cen Českého permona 2020. Sošky Permonů jsou již vyrobeny. Máme zde i své dva návrhy. Budeme velmi rádi, když tyto návrhy budou pozitivně přijaty v náš prospěch. Podkladové materiály došlých nominací byly zaslány mejlem dne 11. 4. 2020, na požádání je možné zaslat znovu.

Materiály byly velmi pečlivě a srozumitelně zpracovány včetně soupisu všech cen, které byly uděleny od roku 2004. Letos se sošky Českého permona budou udělovat již po sedmnácté. Valná hromada SHHS ČR se má konat 6. 11. 2020 v Mostě. Jelikož se 25. Setkání hornických a hutnických měst a obcí v roce 2021 bude konat v Mostě.

131. celostní skok přes kůži byl z dubnového (původní termín měl být 24. 4. 2020) termínu přeložen na nový termín. Skok by se měl konat 2. 10. 2020 v Ostravě – Porubě v Porubském zámku.

24. setkání hornických a hutnických měst a obcí se letos bude konat v termínu 11. – 13. 9. 2020 v Žacléři.

Již zmiňované 25. setkání hornických a hutnických měst a obcí v roce 2021 by setkání mělo konat v Mostě. V roce 2023 by se mělo setkání konat v Ostravě a v roce 2024 v Jáchymově, tyto termíny jsou zatím v jednání.

V únoru 2020 došla na náš klub velmi krásně zpracovaná brožura formátu A4, která obsahuje velmi pěkné fotografie z 23. setkání hornických a hutnických měst a obcí z Jihlavy. Ing. Kateřina Polínková přislíbila, že brožuru oskenuje, zašle jej mejlem na členy klubu a umístí na naše webové klubové stránky.

Slovenské setkání hornických a hutnických měst a obcí se letos mělo konat v Prešově v termínu 5. – 7. 6. 2020, bohužel je toto setkání zrušeno. V polovině června 2020 bychom se měli dozvědět nový termín slovenského setkání. Budeme věřit a doufat, že se ještě letos setkání uskuteční. V minulosti se slovenského setkání pravidelně zúčastňovali i naši členové klubu. I letos vedení klubu má v plánu účast na slovenském setkání.

SHHS ČR shromažďuje adresy osob a organizací, které se zabývají výrobou hornických výrobků a artefaktů. Pokud znáte někoho, kdo se zabývá výrobou hornických výrobků či artefaktů, můžete tuto skutečnost zaslat prostřednictvím mejlu našemu předsedovi klubu Jiřímu Kunčickému.

SHHS ČR eviduje dvě nové přihlášky za člena SHHS ČR (jedná se o hornický spolek Tlučná a Krajina břidlice Budišov). Valná hromada SHHS ČR by měla projednat způsoby podpory případných nominací zasloužilých pracovníků v hornictví a v hutnictví na státní vyznamenání medailí „za zásluhy“.

Ing. Kateřina Polínková

Obr. č. 1 – Zasedání výboru v KD Radost v Havířově, foto: Ing. Kateřina Polínková (25. 5. 2020)

Z ČINNOSTI POBOČEK KPHMO, z. s.**Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Ostravě**

Ještě před zákazem konání hromadných akcí, ostravská pobočka klubu mohla vyslechnout velmi zajímavou besedu našeho dlouholetého člena Pera Kubinského s názvem: „Příprava a postup výroby klasických modelů dolů Antonín a Petr Bezruč“, která se konala v úterý 3. března 2020 a to již po třetí v nových prostorách v Restauraci U vlka v Ostravě – Svinově (viz obr. č. 1 a 2).

Ještě před samostatnou besedou jsme si zapěli 4 hornické karmíny s doprovodem člena klubu Bohumíra Holuba na kytaru. Před zpěvem všichni členové dostali od Ing. Kateřiny Polínkové vytištěné karmíny, aby si oživilí texty těchto skokových karmín. Při konání další besed si opět všechny karmíny zopakujeme a nově budou přidány karmíny „Hornický stav“ a „My jsme ti ostravští chachaři“. Myslím si, že tímto zpíváním dodržíme hornické tradice a zároveň si oživujeme texty známých hornických písní (viz foto č. 3).

Když se vrátím k besedě, Petr Kubinský nás stručně seznámil se studovaným dolem Antonín ve Zbýšově a dolem Petr Bezruč ve Slezské Ostravě. Ukázal nám materiály, z kterých modely v měřítku 1:48 vyrábí a na připravených obrázcích nám ukázal vývoj modelů od začátku až po současnost. Nově se snaží nyní modelovat důlní prostředí dolu Antonín, zobrazující 7. patro a důlní prostředí dolu Petr Bezruč, zobrazující rubání ve sloji Hermenegilda. Po skončení besedy měl pro zájemce přichystané ukázky modelů z výroby. Někteří účastníci nad ukázkami a následnou debatou strávili i další hodinu.

Dle zájmu posluchačů byla beseda velmi úspěšná. Průběh besedy dokumentoval na kameru náš webmaster Jiří Hrubý (viz foto č. 4). Přednášku můžete shlédnout na webu klubu <https://www.hornicky-klub.info/>.

Obr. č. 1 a 2 – Beseda Petra Kubinského, foto: Ing. Kateřina Polínková (3. 3. 2020)

*Obr. č. 3 – Zpívání
hornických karmín
na besedě klubu, foto:
Ing. Kateřina Polínková
(3. 3. 2020)*

*Obr. č. 4 – Webmaster Jiří Hrubý natáčí na kameru průběh
besedy, foto: Ing. Kateřina Polínková (3. 3. 2020)*

Ing. Kateřina Polínková

Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Havířově

V prvním čtvrtletí 2020 jsme stihli uskutečnit všechny plánované přednášky. **Pro první naši přednášku 13. ledna 2020 jsme zvolili velice zajímavé téma „Novinky v sociálních službách v Havířově“.** Představit je přišli ti nejpovolanější – ředitel SSMH **Ing. Milan Černý** a vedoucí střediska pro pečovatelskou činnost **Mgr. Alena Konečná**. V úvodu pan ředitel stručně představil SSMH, které byly zřízeny již v roce 1994 a v současné době zaměstnávají téměř 200 pracovníků a poskytují 14 registrovaných a 4 neregistrované komplexní služby. Jejich činnost spočívá na dvou pilířích – sociální, zdravotní a intervenční služby a nízkoprahové služby. Paní Konečná pak podrobně přiblížila některé poskytované služby, zejména pečovatelskou v domácnostech klientů, navazující službu v denním stacionáři, další navazující odlehčující (respitní) službu a odborné sociální poradenství včetně zapůjčování kompenzačních pomůcek. Využívanou službou je dovoz obědů do místa bydliště klientů. Že jsme zvolili zajímavé téma, svědčí účast, a to nejen našich členů, ale i dalších občanů Havířova a následná beseda, ve které na řadu otázek odpověděli velice fundovaně oba přednášející. To nakonec ocenili i samotní posluchači svým potleskem.

Že práce horníků v podzemí je velice nebezpečná, je zbytečné hovořit. Mimo jiné je potřeba v důlních provozech zajistit dýchatelné prostředí. V případech havárie, kdy se sníží obsah kyslíku v důlním ovzduší nebo se zvýší obsah nebezpečných plynů, je nutné zajistit horníkům možnost vrátit se i ze vzdálených pracovišť do bezpečného prostoru. K tomu poslouží sebezáchranné přístroje. A o nich byla velice zajímavá **přednáška Václava Smičky, bývalého dlouholetého pracovníka Hlavní báňské záchranné stanice v Ostravě, která se uskutečnila 10. února 2020.** Stručně se zmínil o jejich vývoji od 19. století a podrobně pak o jednotlivých typech používaných od 50. let minulého století

po současnost. Převládaly nejdříve filtrační přístroje (známé ZP3, ZP4 až ZP62 české výroby) jejichž používání bylo zakázáno od roku 1991, přístroje izolační s vývinem kyslíku (známé od roku 1969 ŠS7 a ŠSS1U ukrajinské výroby) a dnes používané OXY K50S firmy Dräger. Významným činitelem v jejich historii byla jejich hmotnost a rozměry. Přednáška byla samozřejmě i vizuální prezentací. Pan Václav Smička v minulosti již na našich besedách vystoupil několikrát a přislíbil i další zajímavé přednášky i do budoucna. Určitě tuto nabídku využijeme.

Zajímavý název březnové přednášky „Ze Starého Města až na konec světa“, která se uskutečnila 9. března 2020, se zrodil při naší exkurzi v říjnu loňského roku do výrobního závodu Ferritu, který sídlí ve Starém Městě nedaleko Frýdku Místku a vyváží své výrobky a technologie do různých končin světa. **Kam všude to je, tak to byl úvod přednášky Ing. Barbory Veličkové, obchodní ředitelky společnosti Ferrit.** Nejseverněji to je Norilsk v Rusku, na jihu Socha v Kolumbii, na západě Sabinas v Mexiku a na východě Čegdomyn na Dálném Východě Ruska. Přednáška však nebyla jen o těchto místech, ale i o mnoha dalších, kde paní ředitelka při plnění svých pracovních povinností byla. Rovněž nebyla jen o výrobcích společnosti, které se do těchto míst vyváží, ale vždy doplnila, o jakou hornickou činnost jde a co se v daném místě dobývá, o klimatických podmínkách, životě horníků i obyvatel, přírodě i historii a životní úrovni. Nezapomněla ani na různé kuriozity, které na svých cestách zažila. V závěru pak odpověděla i na, někdy všetečné, otázky posluchačů. Odměnou za zajímavou přednášku ji pak byl vřelý potlesk spokojených účastníků, kytice květů a kniha o „Sorele v Havířově“ (viz obr. č. 1).

Podle data březnové přednášky je patrné, že jsme ji stihli těsně před nařízením vlády o stavu nouze způsobenou koronavirovou epidemií a z toho vyplývajícím zákazem konání akcí pro větší skupiny účastníků. To významně omezuje naši činnost, ať už konání přednášek či samotnou práci výboru naší pobočky. Museli jsme zrušit přednášku 20. dubna 2020 i exkurzi do závodu společnosti Mölnycke v areálu bývalého Dolu Dukla v Havířově. Přednáškovou činnost obnovíme ihned po ukončení přísných, ale potřebných opatření.

Ing. Eduard Heczko

Obr. č. 1 – Ing. Barbora Veličková a Ing. Eduard Heczko při závěru besedy, která se konala 9. 3. 2020, foto: Ing. Jaroslav Kubánek (9. 3. 2020)

Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Karviné

První přednáška v roce 2020 byla realizována dle programu dne 29. ledna 2020. Václav Smička nám přiblížil problematiku související s ukončením těžby černého uhlí v Německu. Zajímavé téma bylo doplněno obrazovou prezentací a diskuzí. Jeho beseda vychází také jako článek na pokračování v našem zpravodaji. V aktuálním čísle, které nyní čtete, si můžete přečíst závěrečnou 3. část článku o „ukončení těžby černého uhlí v Německu“.

Besedu dne 26. února 2020 jsme věnovali významnému jubileu pobočky. Karvinská pobočka Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s. byla založena v lednu roku 2005 z iniciativy někdejšího předsedy Ing. Zdeňka Dombrovského, CSc.

Zakládající schůze se konala v Karviné-Fryštátě na náměstí v přízemních prostorách bývalého hotelu Jelen. Účastníci prvního setkání se představovali z představitelů karvinských šachet, vybraných hornických důchodců z řad techniků i dělníků a zástupců města Karviná. Členská základna se postupem doby stabilizovala na počet okolo 35 členů.

V roce 2012 se činnost pobočky přestěhovala do prostor Regionální knihovny v Karviné-Fryštátě.

Během patnácti let jsme zorganizovali celkem 87 přednášek, 22 zájezdů a exkurzí a každý rok klubovou Barborku. Mimo tuto činnost se pobočka podílí na zajišťování sponzoringu pro klub, realizuje přednášky o hornictví pro žáky karvinských škol, účastní se organizace významných akcí KPHMO, z. s.

V průběhu besedy byla činnost představena po jednotlivých létech od založení do současnosti s prezentací klubové fotokroniky.

Od měsíce března 2020 je činnost karvinské pobočky s ohledem na stávající situaci v ČR pozastavena.

Ing. Stanislav Kuba

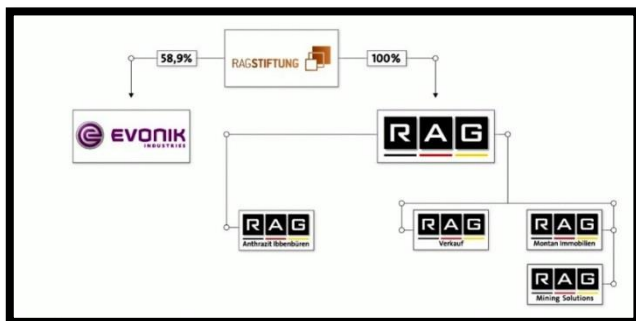
UKONČENÍ TĚŽBY ČERNÉHO UHLÍ V NĚMECKU

Třetí a zároveň závěrečná část článku – dle ostravské besedy ze dne 3. 9. 2019 v kinosále kavárny Maryčka v Dolní oblasti Vítkovic v Ostravě

Doba po hornictví (Nachbergbau)

Nadace má za cíl podporu sociálně únosného ukončení těžby černého uhlí a pomoc při přeměně oblastí po ukončení hornictví, vybudování nové infrastruktury.

Jmění Nadace (viz obr. č. 1) při vzniku v roce 2007 činilo 2 mld. EUR. V roce 2018 činilo 15 mld. EUR. Vytvořený zisk za rok 2018 byl 454 mil. EUR. Představenstvo tvoří tři členové, kuratorium má 13 členů. **Význam Nadace spočívá v tom, že náklady spojené se skončením těžby černého uhlí neponese stát, protože budou financovány z výnosů Nadace RAG.**

Obr. č. 1 – Struktura Nadace RAG (zdroj viz použítá literatura)

Hlavním zdrojem příjmů Nadace jsou výnosy z diverzifikovaných úložek kapitálu a výnosy ze společností **Evonik** (firma zabývající se speciální chemickou výrobou, 32 000 zaměstnanců, v r. 2018 měla tržby 13,3 mld. EUR, hrubý zisk 2,15 mld. EUR) a **Vivawest** (vlastní 120 000 bytů ve 100 obcích, ve kterých bydlí).

Pokud by výnosy nestačily na pokrytí nákladů, budou je garantovat příslušné spolkové země a spolková vláda.

Od 1. 1. 2019 Nadace hradí náklady na odstraňování tzv. **věčných zátěží** zaniklých v důsledku dobývání: Plánovány jsou **výdaje 220 mil. EUR ročně**:

- **čerpání důlních vod 66 %**,
- **odstraňování poldrů (nahromadění vody v poklesech po dobývání) 29 %**,
- **čištění podzemních vod 5 %**.

Důlní škody, sanaci starých šachet, revitalizaci ploch po hornické činnosti a jiné staré zátěže bude financovat RAG akciová společnost z fondu rezerv. Důlní škody se vyskytují na 30 000 ha. Existuje 7 400 výstupů důlních děl na povrch. Ročně bylo hlášeno obyvatelstvem kolem 20 000 důlních škod.

Čerpání důlních vod

Po ukončení těžby a vyklizení materiálů a strojů jsou doly uzavírány a zatápěny. Nesmí ale dojít ke spojení důlních vod se spodními vodami, které jsou zdrojem pitné vody. Byl stanovený odstup 150 m hladiny důlních vod od horizontu spodních vod.

Důlní voda byla na činných dolech a stále je na uzavíraných dolech čerpána z nejhlubších pater na povrch výkonnými horizontálními odstředivými čerpadly z hloubek kolem 1000 metrů (viz obr. č. 2), což vyžaduje zachování určité infrastruktury (provoz jámy, větrání) a má za důsledek vysoké náklady na energii v důsledku hloubky. S tím je také spojené obohacení důlní vody větším množstvím minerálních látek, protože vody prostupují mohutnějšími vrstvami. Z toho důvodu byl v r. 2014 vypracovaný ve společnosti RAG nový

koncept čerpání důlních vod, který spočívá v přechodu na tzv. studňový systém se zavěšenými čerpadly v upraveném jámovém stvolu a tím i čerpání z menších hloubek.

Obr. č. 2 – Čerpací stanice na 14. patře dolu Zollverein v Essenu v hloubce kolem 1 000 m (zdroj viz použitá literatura)

Dvě ze šesti odstředivých čerpadel tlačí dvěma potrubími 9 000 l/min pod tlakem 100 barů.

Výhody nového konceptu čerpání důlních vod:

- čerpání z menších hloubek studňovým systémem přinese úsporu energie,
- v důlních vodách z menších hloubek nebude tolik zbytkových a doprovodných látek (vody z povrchu budou prosakovat tenčí vrstvou a tím pádem bude voda méně mineralizovaná),
- nemusí se udržovat jámy a větrání. Zkrátí se délka výtlačného potrubí,
- nebudou se neustále rozvířovat zbytky nebezpečných látek ukládaných do dolů v 80. letech a tím nebudou ani čerpány na povrch,
- čerpané vody budou odváděny do řek s velkým průtokem Rhein, Ruhr a Lippe. Celkem se odlehčí 240 km toků. Emscher úplně, Lippe z 50 %.

Rizika konceptu důlních vod:

- zvedání povrchových ploch (v Sársku 20 cm rovnoměrně), na povrchu tvorba propadlin,
- možnost výstupu metanu,
- nutnost sledování stability sloupce materiálu ve starých šachtách při vzestupu hladiny důlních vod,
- v minulosti byly do podzemí uloženy odpady, azbest, slévárenské písky, hydraulické oleje, PCB. Z toho důvodu přísná kontrola kvality odváděných vod,
- nebezpečí přerušení propojení podzemních děl pro přívod důlních vod, z toho důvodu rezervní studny.

Porúří

Propojením několika dolů podzemím po skončení těžby se vytvořily tzv. vodní provenience, které umožní čerpání důlní vody z několika dolů jednou čerpací stanicí. V současné době je v Porúří 11 klasických čerpacích stanic, které čerpají na povrch cca 70 mil m³ ročně. V rámci nového konceptu jich zůstane jen 6 vybavených se závěsnými čerpadly. Zbývající jámy budou pro případ problémů se vzestupem hladiny důlních vod v důsledku změny poměrů v průtoku připraveny na zavěšení čerpadel tím způsobem, že v šachtách bude zabudována jedna plášťová roura, do níž bude možné dát čerpadlo s výtlakovým potrubím, tzv. pojistné čerpací stanoviště – jako první vybudováno na dole Fürst Leopold (viz obr. č. 3).

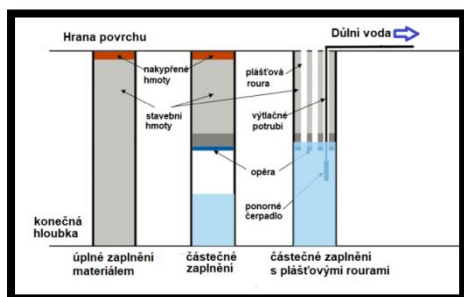
Studňový systém čerpání důlní vody funguje na dole Walsum v **západní části Porúří** již od roku 2016, kdy se nechala hladina důlních vod nastoupat na úroveň – 750 m n. m. a odtud je čerpána a odváděna potrubím přímo do Rýna.

Ve **střední části Porúří**, kde ještě do roku 2015 těžil důl Auguste Victoria a do roku 2018 Prosper Haniel se důlní vody čerpaly na netěžících dolech Zollverein, Fürst Leopold, Amalie, Concordia a Carolinenglück, aby nedošlo k zatopení tehdy činných dolů. Tento důvod nyní odpadá a v novém konceptu se počítá s tím, že hladina důlních vod se nechá nastoupat a bude propojenými vytvořenými mezi těmito doly přitékat na důl Lohrberg, odkud bude čerpána a odváděna do Rýna, čímž se skončí odvádění důlních vod do menších řek Lippe a Emscher, kam byla čerpána voda z těchto 5 dolů, které po vzestupu hladiny budou přitékat na Lohrberg.

V **jižní části Porúří** budou čerpací stanice na dolech Heinrich, Friedlicher Nachbar a Robert Müser. Z nich budou důlní vody odváděné do Ruhru. Méně mineralizovaná voda bude čerpána z menších hloubek.

Ve **východní části Porúří** je důl Haus Aden přebudovaný na studňový provoz. V roce 2019 se na jedné jámě ještě čerpalo klasicky z hloubky 1 000 m a v dohledné době se počítá s odstavením klasické technologie, nastoupaním důlních vod a zahájení čerpání zavěšeným čerpadlem na Haus Adenu s vypouštěním vody do řeky Lippe. Tím se úplně odlehčí od důlních vod řeka Lippe.

Optimální stav s plným provozem všech šesti nově zřízených čerpacích stanic by měl být dosažený po postupně zastavovaném klasickém čerpání při dosažení plánovaných hladin na jednotlivých stanovištích za 20 – 25 let. Potřebná povolení pro navrhovaný koncept se zvednutím hladiny důlních vod musí být vyřízená do roku 2024 a všechny stavební práce musí být dokončeny do roku 2030.

Obr. č. 3 – Tři možnosti zaplňování jámových stvolů po skončení těžby (zdroj viz použítá literatura)

**Obr. č.: 4 – Plášťové roury o průměru 1 m a délce 6 m umísťované do šachty
(zdroj viz použitá literatura)**

Na těch šesti šachtách, kde se bude čerpat, se v plánované hloubce v jámě umístí zakotvená podesta, a od toho místa se začne jáma zaplňovat betonovou směsí s umístěním třech plášťových rour o průměru 1 m pro zavěšení čerpadel s výtlačným potrubím.

Předpokládá se trvalý chod jednoho čerpadla, které bude po roce vytažené na povrch k revizi. Za tímto účelem se také provede úprava těžní věže, ve které se umístí zvedací zařízení pro zátěž 250 t.

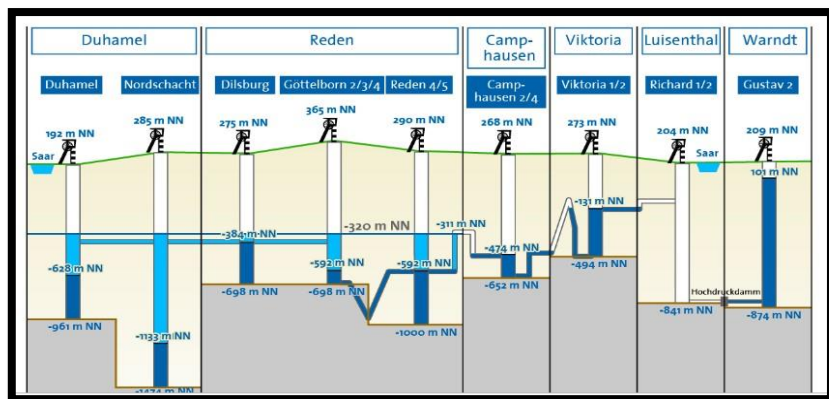
Nákup 24 ponorných čerpadel pro zavěšení na potrubí. Technické parametry čerpadla (viz obr. č. 5): délka čerpadla 12 m, 3 čerpadla do jedné jámy, spouštění větve potrubí s čerpadlem zvedacím zařízením v upravené těžní věži nosnost 250 t, hmotnost zvedacího zařízení 50 t, výtlačk čerpadla 80 barů, příkon 1750 kW, 8 m³/min, hmotnost čerpadla 20 t, vytažení čerpadla k roční technické inspekci trávající 3 týdny.

Obr. č. 5 – Ponorné čerpadlo (zdroj viz použitá literatura)

Sárský revír

Na pěti místech probíhá čerpání důlních vod cca 18 mil m³ ročně. Nový koncept v první fázi předpokládá vzestup hladiny na Duhamelu a Redenu na úroveň – 320 NN. Do r. 2035 by měl podle předpokladu následovat vzestup hladin až na výtok k povrchu do Saar z Duhamelu případně Luisenthalu, čímž by odpadlo čerpání. Výhodou v Sársku je hydraulické oddělení vodonosných vrstev pestrých pískovců z období triasu vrstvou jílu od uhlonosného karbonu. Tím je zajištěná spolehlivá bariéra na průnik důlních vod do horizontu pitné vody a odpadá nutnost čerpání, protože výtoky důlních vod do řeky Saar jsou pod touto úrovní (viz obr. č. 6).

Obr. č. 6 – Situace čerpání důlních vod na jednotlivých dolech
(zdroj viz použitá literatura)

Čerpání důlních vod v Ibbenbürenu

V západní části důlního pole, kde těžba skončila v roce 1978, vytéká důlní voda z dickenberské štoly do řeky Aa a dále do Emsu. Ve východní části, kde těžba skončila v roce 2018, se čerpá důlní voda a je odváděná do řeky Aa. Nový koncept předpokládá přerušení čerpání a vzestup hladiny na úroveň + 66 m n. m. a tím i její samovolné vytékání do vodoteče Aa bez nutnosti energeticky náročného provozu čerpadel.

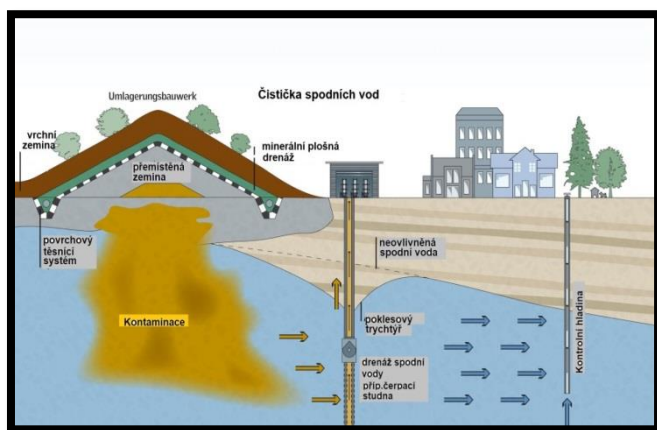
Čerpání vody z poldrů

Je druhou důležitou oblastí, která bude financovaná Nadací. Čerpání započato již v r. 1914. V Porúří je zajišťují tři velké vodohospodářské společnosti a společnost RAG. Z 600 poldrů je ročně čerpána 1 mld. m³ vody. Odvod vody je převážně do velkých řek Lippe, Emscher, Ruhr a Rhein. Výkony čerpadel od 200 l/min do 20 000 l/sec. Odvodňování plochy 8000 ha v Marlu – výkon 3 840 kW. Úplně největší čerpací stanice v Bottrop Boy 42 000 l/sec. Provádějí se úpravy poldrů – biotopy.

Dále jsou v činnosti čerpací stanice, hlídající hladinu spodních vod, aby se neblížila příliš k povrchu.

Odstraňování znečištění půdy a spodních vod

Je třetí důležitou oblastí financovanou Nadací. V tomto případě se převážně jedná o kontaminovaná území bývalých důlních podniků a koksoven (viz obr. č. 7). Bude se provádět jejich utěsňování a odizolování. Bude zajišťován pokles hladiny spodních vod prostřednictvím drenáží, studní a následné čerpání do čističek a odvod do kanalizace. V roce 2018 bylo na 22 sanačních místech 70 čerpacích studní a drenáží, 2 100 kontrolních míst s analyzátory kvality, hlídáním údržby s dálkovým přenosem dat. Čištěním prošlo 993 881 m³ spodních vod.

Obr. č. 7 – Čistička kontaminovaných spodních vod (zdroj viz použitá literatura)

Řídící a kontrolní centrum na dole Pluto v Herne

Kontrola a řízení větrání, čerpání důlních vod, monitorování hladin, průtoku, kvality, poldrů, vrat, dveří a procesů výklizu na dolech v Porúří, Sársku a Ibbenbürenu bude prováděná z nově vybudovaného centra na dole Pluto v Herne (viz obr. č. 8), kde se také nachází interaktivní „návštěvnické centrum“. V centru se na 1 700 m² užité plochy nachází IT infrastruktura, dvě servrovně, sedmdesát serverů, bylo položeno třicet km optických kabelů, dvě velkoplošná plátna 10 x 2 m pro grafické znázornění informací, čtyři pracoviště s pěti monitory. Přenos dat je zajišťován rychlostí 10 GB/sec a náhradní zdroje umožňují týdenní provoz.

Obr. č. 8 – Kontrolní a řídicí centrum na Dole Pluto v Herne (zdroj viz použitá literatura)

Možnosti využití důlních vod

Zvažuje se **vybudování přečerpávací podzemní elektrárny** na dole Prosper Haniel v Bottropu. Plánovaný **výkon 200 MW**, předpokládané náklady na vybudování **300 – 350 mil. EUR**. Problémem však je, že v hloubce 600 m by bylo třeba vyrazit 15,5 km dlouhý kruhovitý vybetonovaný tunel s výlomem o průměru 8 m. Objem 574 000 m³, který by umožnil 4 hod. provozu. Stará důlní díla se pro tento účel bohužel nedají použít. Dosud se nepodařilo najít subjekt, který by se odvážil tento projekt realizovat.

Vytápění objektů

Na dole Robert Müser in Bochum-Werne je vybudovaná výměníková stanice, která využívá čerpané důlní vody pro vytápění okolních budov, dvou škol a hasičské centrály.

Možnosti využití povrchu a ostatních objektů:

- RAG vlastní 10 000 ha ploch na povrchu dolů. Ve spolupráci s obcemi se plánují na rekultivovaných plochách stavby průmyslových zón, zázemí pro rekreaci. V mnoha případech jsou již tyto plochy využívány pro stavbu solárních a větrných elektráren,
- mnohé areály jsou udržovány jako hornická muzea,
- podzemní školicí středisko společnosti RAG v hloubce 17 m o rozloze 7 ha v Recklinghausenu, kde byli zaškolováni noví zaměstnanci a cvičili báňští záchranáři, bylo prodáno Regionálnímu sdružení Ruhr, které má zájem v něm vytvořit zážitkový důl. Město Recklinghausen přislíbilo finanční podporu na provozování areálu, kde se nachází provozuschopné dobývací stroje, nakladače, poruby, ražby chodeb, funkční systém větrání, šachta a všechno, co souvisí s provozem dolu.

Použitá literatura:

Statistik der Kohlenwirtschaft e. V.: <https://kohlenstatistik.de/>

RAG – Aktiengesellschaft: www.rag.de

GVSt/GesamtverbandSteinkohlee.V: www.gvst.de

Startseite – RAG Grubenwasser: www.bergbau-unser-erbe.de

Hüttenvertrag – Wirtschaftslexikon:

<http://www.wirtschaftslexikon24.com/d/h%C3%BCttenvertrag/h%C3%BCttenvertrag.htm>

RAG-Stiftung_GB_2018.pdf: https://www.rag-stiftung.de/fileadmin/user_upload/Publikationen/RAG-Stiftung_GB_2018.pdf

Václav Smička

Z HISTORIE REVÍRU

GENEREL OKR – VZNIK A VÝZNAM

Část 3 – Skupinový důl Karviná – východ

V minulé části jsme si rozebrali všeobecnou problematiku tzv. skupinových dolů. V dnešní části se seznámíme s prvním skupinovým dolem, tak jak jej navrhly Báňské projekty v Ostravě v Generelu OKR z roku 1983.

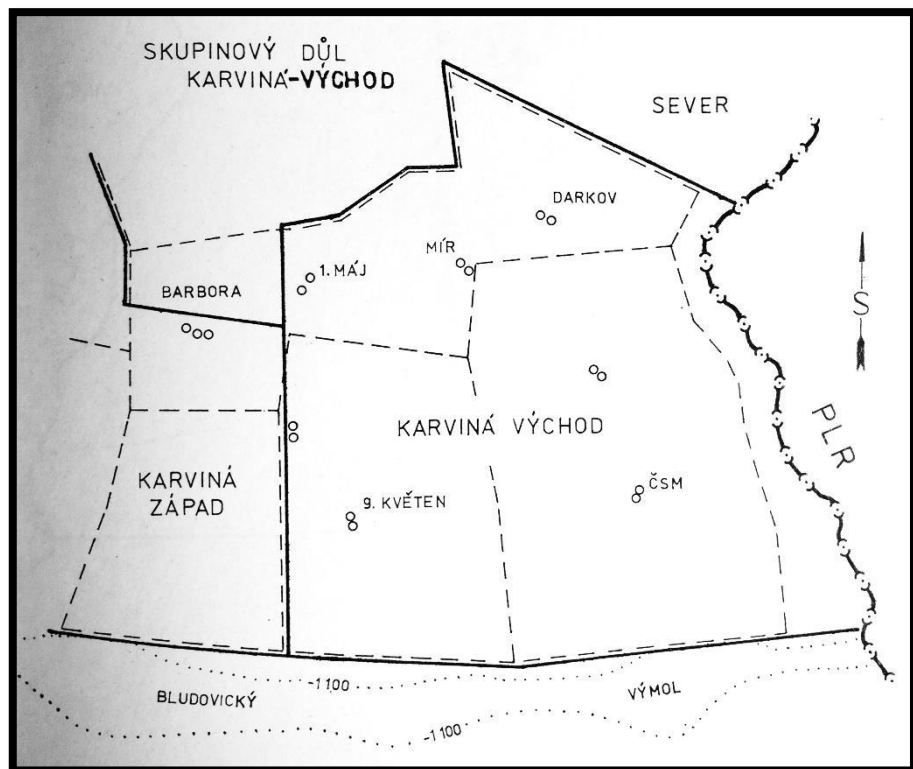
Skupinový důl Karviná – východ měl vzniknout postupným sloučením koncernových podniků 1. Máj, 9. květen a ČSM. Severní část pole Barbora (ostravské souvrství) mělo být připojeno ke Skupinovému dolu Karviná – sever, jižní část od poruchy Dora ke Skupinovému dolu Karviná – západ (viz obr. č. 1).

Důl měl dobývat sloje karvinského souvrství. O dobývání slojí v ostravském souvrství se případně uvažovalo až na základě dalšího geologického průzkumu.

Na rozdíl od jiných skupinových dolů, měl mít tento důl dvě těžební centra a to Mír 4 a 5 (Důl 1. Máj, závod 2 – Darkov) a ČSM – sever. Toto řešení bylo zvoleno proto, že Důl ČSM měl dobývat o jedno patro hlouběji a především stanovenou těžbu nebylo možno vytěžit jedním těžebním centrem (zejména v 9. pětiletce 1991 – 1995).

Rozloha sloučených důlních polí měla být 48,11 m². Efektivní karbonské plochy do hloubky ubývalo. Pod kótou -650 m byl již dobývací prostor dolu 9. květen v ostravském souvrství, s jehož dobýváním se pro malou uhelnou bohatost nepočítalo.

Spojení lokalit mělo proběhnout postupně, nejprve na úrovni -500 m (9. patro dolu 1. Máj) z lokalit Barbora a 9. květen na těžební centrum Mír 4 a 5. Na úrovni -630 m se již mělo projevit přerozdělení dobývacích prostorů, kdy 4. kra dolu ČSM se měla dobývat z lokality Mír 4 a 5 a na úrovni -800 m potom část 0. a 1. kry z lokality pomocného závodu Darkov 1 a 2.

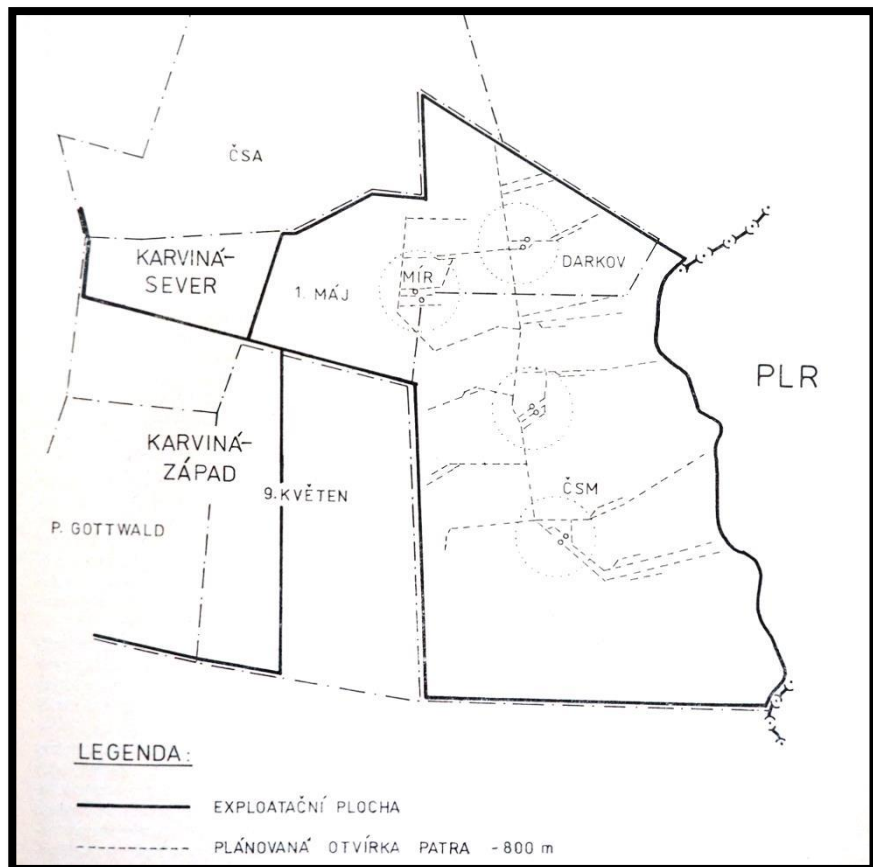
Obr. č. 1 – Skupinový důl Karviná – východ

Celkem měl mít skupinový důl 7 větrných oblastí. S hloubením dalších jam se neuvažovalo (v aktualizované studii karvinské oblasti se uvažovalo při samostatném vývoji dolu ČSM s hloubením nové skipové těžební jámy pro odtěžení nového 5. patra v blízkosti stávající skipové výdušné jámy). Prohlubovány měly být jámy Mír 4 a 5, dvě jámy pomocného závodu Darkov, dvě jámy ČSM – sever a dvě jámy ČSM – jih tak, aby byla dosažitelná hloubka -1 000 m. Celková metráž prohlubovaných jam měla být 4 204 m. Postupně mělo být 10 jam zrušeno.

Otvírka na společných patrech -800 m (viz obr. č. 2) a -1 000 m respektuje systém otvírky na vyšších horizontech. Páteční spojovací překop na úrovni -800 m ve směru Sever – Jih měl spojit všechny lokality. Propojení dávalo možnost pro nasazení plnoprofilových razících strojů. Kerná otvírka na úrovni -1 000 m byla navržena kombinací šibíků a úklonných děl, vzhledem k mezipatrové výšce 200 m.

Celkem mělo být vyraženo 179 030 m překopů. 6 950 m investičních chodeb, 31 460 m ochozů a jiných otvirkových děl, 73 zásobníků a 51 širokoprofilových vrtů. Délky porubů měly být menší než 150 m, směrné délky v intervalu 700 – 1 000 m.

Průměrná mocnost dobývaných slojí se měla pohybovat od 194 – 215 cm. Nosnou skupinou měla být mocnost 140 – 299 cm. V dobývání mělo převládat směrné stěnování na řízený zával. Na základku se mělo dobývat 20 – 30% těžby. Sloje nad 450 cm se měly dobývat v lávkách. Od 12. pětiletky (2006 – 2010) měl být dobýván ochranný pilíř jam na lokalitě Barbora, od 17. pětiletky (2031 – 2035) ochranný pilíř jam 9. květen a Mír 1, 2, 3.

Obr. č. 2 – Otvírka na patře – 800 m

Již počátkem 9. pětiletky (1991 – 1995) měla být veškerá těžba z úrovně -365 m v poli 9. květen převedena na patro -500 m (9. patro dolu 1. Máj) a dopravována na lokalitu Mír 4 a 5, čímž měla být veškerá těžba z lokalit 9. květen, Mír a Barbora soustředěna na patro -500 m (9. patro dolu 1. Máj). Průměrná dopravní vzdálenost měla být 1,8 – 2,6 km, maximální 4 km.

Pro zajištění odtěžení uhlí měla být výdušná jáma Mír 4 vybavena dvěma skipovými dvojčinnými těžními zařízeními. Dotěžování z 9. patra (-500 m) se mělo dít jednočinně. Užitečné zatížení skipových nádob mělo být 35 tun. Druhé těžební centrum v lokalitě ČSM – sever bylo již vybaveno dvěma skipovými dvojčinnými těžními zařízeními s užitečným zatížením skipových nádob 16 tun. K dotěžování mělo sloužit klecové těžní zařízení ve vtažné jámě ČSM – sever.

Těžba kamene z důlních polí Mír, Darkov a 9. květen měla být soustředěna na klecové těžní zařízení v jámě Mír 5, a z pole ČSM na klecové těžní zařízení v jámě ČSM – jih.

Základka měla být dopravována spádovým potrubím ve výdušné jámě ČSM – jih a klecovými soupravami v jámě Mír 5. Materiál a mužstvo se mělo popouštět na všech lokalitách.

Úprava uhlí se měla provádět na nové úpravně Darkov s projektovanou kapacitou 28 000 tun/24 hod a úpravně ČSM s kapacitou 17 000 tun/24 hod. Úpravna ČSM měla být doplněna o sušárnu flotačního koncentrátu a sušárnu flotačních hlusín. Úpravna na dole 9. květen měla po převedení těžby sloužit pro úpravu cizího uhlí.

Celý skupinový důl měl být zajištěn opravárenskou kapacitou s centrálními dílnami v lokalitě Mír 4 a 5, dimenzováním rozveden a přívodů elektrické energie, patřičným zásobováním vodou a taktěž i vytápěním z rozšířené teplárny v lokalitě ČSM.

Skupinový důl Karviná – východ se měl stát nosným dolem OKR v budoucím období a měl zajišťovat v rozmezí let 1990 – 2050 27,7 % těžby celého revíru. Podíl jeho vytěžitelných zásob do úrovně -1 000 m na zásobách karvinské oblasti měl činit 45 %. Maximální těžby mělo být dosaženo v 9. pětiletce (1991 – 1995) 7 410 000 tun. Od 11. pětiletky (2001 – 2005) s úbytkem efektivních ploch měla těžba klesat na 2 445 800 tun. Svými příznivými ekonomickými ukazateli měl kladně ovlivňovat celorevírní výsledky. Rovněž investiční parametry byly velmi příznivé. Je nutno ovšem podotknout, že tyto výsledky byly značně ovlivněny právě neuvažováním dobývání ostravského souvrství, o kterém mělo být rozhodnuto po dalším průzkumu (viz obr. č. 3).

Léta:	1986 - 1990	1991 - 1995	2006 - 2010	2021-2025	2046-2050
Roční těžba (tun):	7 300 000	7 400 000	7 000 000	5 700 000	2 400 000
Počet pracovníků (osob):	16 055	16 107	16 111	13 356	7 013
Důlní výkon (t/sm):	3,543	3,551	3,4	3,35	3,3
Celkové inv. náklady (Kčs):	3 384 000 000	1 476 000 000	923 000 000	1 353 000 000	125 000 000

Obr. č. 3 – Vybrané TH ukazatele pro Skupinový důl Karviná – východ

Během následujících let a zejména po roce 1985 se ovšem zásadně změnil ekonomický náhled na národní hospodářství, kde byl omezen přísun investičních prostředků na období 1990 – 2005, což mělo negativní dopad na realizaci důlní i povrchové výstavby dle Generelu OKR. Zvláště nepříznivě to ovlivnilo budoucí výstavbu skupinových dolů, realizaci úpravárenského programu, sociální program, modernizaci strojírenské základny atp. Bylo nutno počítat s periodickými aktualizacemi podle momentální situace v národním hospodářství.

V roce 1986 – 87 byla odbornými útvary GŘ OKD (Generální ředitelství Ostravsko-karvinských dolů) ve spolupráci s OKR – RPO, k. p. (Rozvoj a projektování = Báňské projekty) upřesněna prognóza dlouhodobého vývoje důlního subsystému do roku 2010. Na podkladě upřesněných realizačních výstupů Generelu OKR zpracoval OKR – RPO tzv. Rozvojové studie skupinových dolů. Cílem řešení těchto studií bylo odvodit z prognózy Generelu koncepci reálného vývoje tehdejších dolů včetně výstavby dolu Frenštát v souladu se schválenou variantou koncepce rozvoje OKR do roku 2000, kterou zpracovalo GŘ OKD v březnu 1985 na upřesněné objemy revírních těžeb a investiční limity. Rozvojové studie skupinových dolů OKR – RPO, k. p. řešil vždy v několika variantách, které expedoval na přelomu let 1986 – 87. Pro SD Karviná – východ a jižní oblast včetně SD Frenštát po dvou variantách.

K zásadním změnám oproti původnímu pojetí nedošlo. Došlo ovšem k doplnění dříve uvažovaného hloubení nové vtažné jámy o průměru 7,5 m v lokalitě ČSM – sever na úroveň -1 000 m. Těžba měla být zvýšena o cca 950 t/den a mělo dojít i ke zlepšení klimatických poměrů v důlním poli ČSM. Jáma měla být uvedena do provozu v roce 2005.

Celkově byla zhodnocena koncepce a investiční náročnost podle nových kritérií jako přijatelná. Nároky podle realizační studie byly o ¼ nižší než skutečnost v letech 1984 – 1986.

Použitá literatura:

OKD koncern GŘ Ostrava, Generel OKR, svazek 2.1 Skupinový Důl Karviná východ, Díl 1
OKD koncern GŘ Ostrava, Generel OKR, svazek 2.1 Skupinový Důl Karviná východ, Díl 2
OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1987 (1988)
OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1988 (1989)

Pozn. autora: pro laickou veřejnost uvádím, že veškeré hloubky jsou v absolutním vyjádření bez převodu do relativní hodnoty z toho důvodu, že nadmořská výška jednotlivých lokalit je rozdílná. V případně zájmu o relativní hodnotu hloubky je nutno si vyhledat příslušnou nadmořskou výšku té které lokality např. v mapách a tuto připočíst.

Pokračování v příštím čísle HZ – Skupinový důl Karviná – západ.

Petr Kubinský

DOŠLÉ ČLÁNKY DO REDAKCE HZ ZA II. ČTVRTLETÍ 2020

První vysokoškolská učebnice hornictví

Náš zpravodaj chce pokračovat v seznamování čtenářů s osobami, které významným způsobem ovlivnily hornictví. Takovouto osobností bezesporu je i **Christoph Traugott. Delius**. Význam jeho díla daleko přesáhl hranice země, kde vzniklo.

Připomeňme si tedy jeho život a dílo. Narodil se v roce 1728 ve staré šlechtické protestantské rodině, která přišla o své majetky v třicetileté válce. Po studiích na gymnáziích v Quedlinburgu a Magdeburgu se zapsal 17. března 1749 na Univerzitu ve Wittenbergu. Nejprve chtěl studovat právo, později se rozhodl pro studium matematiky a přírodních věd. Z finančních důvodů vstoupil dočasně do vojenské služby. Potom se Delius usadil ve Vídni, kde konvertoval na katolickou víru. V Banské Štiavnici pak studoval na banické škole; kde mohl využít svoje matematické znalosti. V roce 1756 přijal místo baňského inspektora v Banátu. Brzy po zřízení Banské akademie v Banské Štiavnici (rozhodnutí české a uherské královny Marie Terezie z 13. prosince 1762) působil Delius na této akademii – nejprve jako baňský správce, od roku 1764 jako vrchní baňský správce a člen baňského kolegia a od roku 1770 jako „Profesor banictva a banskokomorské správy“. Zároveň se stal císařským radou a členem předsednictva Komorskogrófského úřadu. V roce 1772 byl povolán do Vídně, kde se podílel na zřizování oddělení hornictví a mincovnictví. Zároveň byl jmenován řádným dvorním radou pro otázky hornictví a mincovnictví. Po mimořádně plodném a náročném životě se pokusil o zlepšení svého zdravotního stavu léčením v Itálii, avšak v průběhu cesty zemřel 21. ledna 1779 ve věku 51 let ve Florencii. Tolik o jeho životních osudech.

Jeho vědecké dílo je samozřejmě spjato s jeho působením v hornictví. Ve svém díle trvale zůročil dlouholeté zkušenosti. Nejprve vydal práci s dlouhým, jak bylo tehdy zvykem, názvem: *Abhandlung von dem Ursprunge der Gebürge und der darinne befindlichen Erzadern, oder der sogenannten Gänge und Klüfte; ingleichen von der Vererzung der Metalle und insonderheit des Goldes*. Christ. Gottlob Hilscher, Leipzig 1770. V roce 1773 pak stěžejní dílo, v češtině známé jako **Poučení o zručnosti hornické**:

DELIUS, Christoph Traugott. **Anleitung zu der Bergbaukunst nach ihrer Theorie und Ausübung, nebst einer Abhandlung von den Grundsätzen der Berg-Kammeralwissenschaft, für die Kaiserl. Königl. Schemnitzer Bergwerksakademie**. Wien: Gedruckt auf Unkosten des höchsten Aerarii bey Joh. Thomas Edlen v. Trattnern, 1773. [16], 519, 45 s. To byla první vysokoškolská učebnice hornictví – a jí zůstala po celá další desetiletí. Dílo se rozšířilo nejprve po celé monarchii a později bylo další skoro dvě staletí využíváno nejenom v Evropě, ale rovněž v Latinské Americe. Deliovo jméno bylo jedním dechem vyslovováno s Agricolovými "Dvanácti knihami o hornictví a hutnictví" (1556), které shodou okolností rovněž dvě stě let představovaly hlavní světovou učebnici hornictví a hutnictví, která svému účelu sloužila nejenom v Krušných horách, ale také například v Mexiku.

Českého překladu se Deliovo dílo dočkalo v roce 1976 a 1977, kdy jej Národní technické muzeum vydalo v edici Bibliografie a prameny v překladu PhDr. Jiřího Majera, CSc., vedoucího hornického oddělení Národního technického muzea a PhDr. Františka Jílka, CSc., pracovníka Národního technického muzea, historika techniky:

DELIUS, Christoph Traugott. *Anleitung zu der Bergbaukunst I. část.* V Praze: Národní technické muzeum, 1976. 244 s. Bibliografie a prameny = Fontes bibliographiae; 13,

DELIUS, Christoph Traugott. *Anleitung zu der Bergbaukunst. II. část.* V Praze: Národní technické muzeum, 1977. Strana 245-519, 24 složených listů obrazových příloh. Bibliografie a prameny = Fontes bibliographiae; 14.

Nejnověji vyšlo Deliovo dílo v nakladatelství Academia: DELIUS, Christoph Traugott. *Poučení o zručnosti hornické, o teorii a užití včetně pojednání o principech hornické kamerální vědy.* Praha: Academia, 2012. 668 s., 24 slož. l. obr. příl. Europa; sv. č. 33. ISBN 978-80-200-2106-9.

Mgr. Oldřich Klepek

25 let od ukončení těžby na závodě 5 – Žofie dolu Julius Fučík

Stejně jako u mnoha dalších důlních podniků v 90 letech minulého století dochází k zastavení těžby i na dole Žofie, jak ji všichni říkali i když v minulosti měla různá pojmenování Sofienschacht, Žofie, Důl Čs. Pionýr, Důl Julius Fučík, závod 5 a po uzavření Diamo s. p. (viz obr. 2 a 3).

Ale pěkně popořádku. Na Orlovsku se datuje dobývání od roku 1817. Horečka objevit uhlí se nevyhnula ani této oblasti. Několik plytkých jam sice dávalo tušit, že uhlí zde je, ale všechny pokusy většinou končily finančním vyčerpáním a následně prodejem důlních měr silnějším subjektům. Mezi významné těžaře na Orlovsku patřili i bratři Vilém a David Guttmanové, kteří v úzké spolupráci s Ignácem Vondráčkem usilovně skupovali důlní pole a sdružovali je do velkých celků. A tak taky došlo i na majitele Zwierzinu, který prováděl důlní činnost v Orlově – Porubě. Ten prodal své pole Rothschildům. Odkoupením tohoto důlního pole Guttmany a v řádném ověření, se rozhodli vyhloubit jámu Žofii.

Práce započaly v roce 1871 hloubením vtažné jámy (hloubka 719,4 m) a výdušné jámy (805,2 m), později přestavěna na skip. Jméno šachty bylo dle jména manželky Davida Guttmana.

Důl Žofie dobýval hlavně porubské a jaklovecké sloje ostravského souvrství. Důl Žofie byl součástí Orlovsko – Lazeckého těžařstva, které vlastnili Guttmanové. Po 2. světové válce, kdy byly doly znárodněny, byl důl začleněn do OKD, ale i zde se název měnil (OKKD, OKD, Obvodní ředitelství, Trust Orlová, Kombinát OKD a další).

Obr. č. 1 – Zde není komentář na místě, vše je dáno z obrázku, zdroj: archiv Karla Budína

Dobývaly se hlavně strmé sloje, které byly co do pracnosti velice namáhavé. Mechanizace na dobývání strmých slojí přichází již v 60. letech pokusy s brázděním. Později pomocí kombajnů UKR 1 a TEMP 1. OSTROJ Opava začal vyvíjet posuvnou výztuž do strmých slojí pod označením DVP – Z. Vývoj vyvrcholil v závěru 80. let komplexem s výztuží MV – 4 a kombajnem KC 101S. Tento špičkový komplex pro dobývání strmých slojí byl později vyvezen do Španělska. Přes všechny tyto pokusy s mechanizací převažovala ruční, fyzicky náročná práce v zátynkových porubech, vyžadující vysokou zručnost a odbornost ve strmých slojích.

V 70. létech minulého století bylo krátce po připojení k dolu Julius Fučík zprovozněno tzv. přídatné pole z oblastí dolu Doubrava a Antonín Zápotocký se středně mocnými plošně uloženými slojemi. Tato podstatná změna přinesla sebou mechanizaci a tím i zvýšení těžby a tržby. Důl Žofie měl další výdušné jámy – Plavící jáma vyhloubená v roce 1931 a také Kosmou jámu z roku 1937 dlouhou 231 m – úpadní překop pod úhlem 22°.

Vyrubané prostory se zasypávaly drceným kamenem – základkou, používaly se také jílové koule a další metody ke zkvalitnění zakládaného prostoru. Po ukončení Dolu Václav přibyla další výdušná jáma, která sloužila pro materiál a zakládkový systém.

Jáma Žofie po ukončení těžby plní úkol vodní jámy, kdy jsou důlní vody čerpány do potoka Stružka a tím je hlídána hladina vod, které by jinak ohrožovaly v dané době ostatní důlní závody v karvinské části revíru.

Těžba byla ukončena dne 27. 2. 1995, kdy byl vyvezen poslední vůz s uhlím ze slavné Žofinky (viz obr. č. 1 a 4).

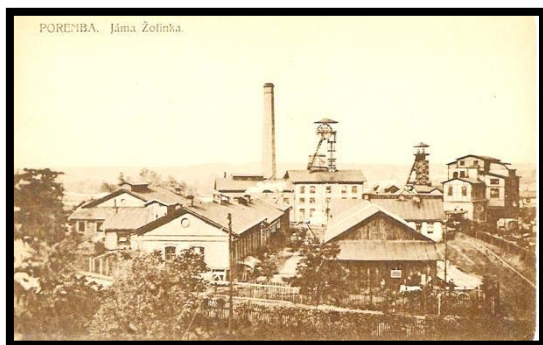
Toto je ve stručnosti vzpomínka na Jámu Žofii, která jistě přirostla k mnoho srdcím havířů, kteří s touto šachtou spojili svůj havířský život.

Zdař Bůh!

Karel Budín

Obr. č. 2 – Počátky jámy Žofie v Orlové – Porubě, zdroj: archiv Karla Budína

Obr. č. 3 – Celkový pohled na jámu Žofii v 30. letech minulého století, zdroj: archiv Karla Budína

Obr. č. 4 – Pohled od Orlové – město, před ukončením provozu důlního areálu, zdroj: archiv Karla Budína

Památník obětem důlního neštěstí na Dolu Dukla

Památník obětem důlního neštěstí připomínající úmrtí 108 horníků na Dole Dukla bude brzy přemístěn (viz obr. č. 1). Důvodem je, že areál někdejšího dolu, kde se nachází, se stal podnikatelskou zónou. Například se tam má postavit zařízení na třídění komunálního odpadu a bylo by nedůstojné, aby tam pomník dále zůstal.

Počínaje rokem 2021 se počítá s jeho umístěním na hřbitově v městské části Havířov – Šumbark v ulici Hřbitovní. Konkrétně u hřbitovní kaple. Letošní červencová pieta se ještě koná na Dukle. Akce se bude konat **v úterý 7. 7. 2020 od 10:00 hod.**

Jubilejní vzpomínka k 60. výročí tragédie už bude na novém důstojném místě. S přemístěním památníku se uvažovalo i dávno v minulosti. Například, že by mohl stát v centru města Havířova mezi ulicemi Beethovenova a Fibichova. Jiná úvaha byla, že bývalý areál Dolu Dukla se promění na kulturní a společenské centrum a nebyl by tak důvod památník přemisťovat. Bohužel realita je jiná a žádné centrum zde vznikat nebude.

Jsem velmi potěšen, že památník získá nové důstojné místo lépe přístupné pamětníkům, příbuzným, havířům a kolemjdoucím.

Foto č. 1 – Památník obětem důlního neštěstí na dole Dukla, foto: Mgr. Josef Pintér (4. 7. 2019)

Mgr. Josef Pintér

Poznámky Ing. Kateřiny Polínkové: v roce 1961 došlo 7. července k velkému důlnímu neštěstí na Dole Dukla, při kterém zahynulo 108 horníků. V krátké historii Havířova je to nejsmutnější událost. Díky souhře náhod a omylů tehdy neměli havíři prakticky žádnou šanci na záchranu. V osudný den bylo na směně přes 400 havířů a někteří unikli před smrtí prakticky na poslední chvíli.

V roce 2017 bylo natočeno Českou televizí dvojdílné katastrofické drama s názvem DUKLA 61 připomínající velké důlní neštěstí pojednávající o životě horníků v komunistickém Československu. Jelikož z bývalého dolu Dukla dnes zbyly jen původní 2 budovy, proto se natáčelo v nejmladším českém městě v Havířově a v Příbrami, na bývalých černouhelných dolech Barбора v Karviné, na dole Žofie v Orlově – Porubě a na dole Paskov ve Frýdku-Místku. Důlní prostředí se natáčelo v hlubinném dole Rako Lupky na Rakovnicku, kde se těžily žáruvzdorné jilovce.

Film pojednává o hornické rodině, otec je revírníkem na šachtě, matka v domácnosti, mají spolu 4 děti. Jejich prvorozený 18-ti letý syn přivede do jiného stavu svoji první dívku. Protože chce získat byt, začne pracovat na stejném dole jako jeho otec i přes odpor rodičů. Otec trpí psychickými potížemi a klaustrofobií, neustále se mu vrací jeho negativní zážitky při závalu, často své ženě doma vypráví, že chce na šachtě skončit. Ona o tom nechce vůbec slyšet a přímo žene svého muže na šachtu. Osudný den bohužel oba dva otec i syn umírají na šachtě při velkém důlním požáru. V dole i na povrchu vládne chaos, panika, strach, ale také odhodlání a statečnost zachránit ty, kteří zůstali pod zemí ještě živi.

Premiéra v České televizi proběhla v neděli 27. května a taktéž v neděli 3. června 2018. Film ihned rozpoutal vlnu pochval, kritiky, diskuzí a bavilo se o něm celé Česko. Některým se film líbil, někteří hanili různé nejasnosti hlavně z důlního prostředí, každopádně hornictvím a touto tragédií nějaký čas Česko přímo žilo.

V pražském Rudolfinu se odehrával 26. ročník filmových cen Český lev dne 23. března 2019 a dvoudílné drama získalo rovnou 2 sošky. Jednalo se o mimořádný počín v oblasti audiovizu za herecký výkon v minisérii získalo cenu Českého lva Marthá Issová, která ve filmu ztvárnila velmi tvrdou matku čtyř dětí. Druhou sošku film získal za nejlepší televizní film nebo minisérii, kterou režíroval David Ondříček (manžel Marthy Issové), producentem byl Michal Reitler a na scénáři spolupracovali Jakub Režný a Matěj Podzimek.

Na webové stránce České televize si můžete prohlédnout interaktivní dokument s detailní rekonstrukcí osudového dne na dole Dukla minutu po minutě, více zde: <https://www.ceskatelevize.cz/specialy/dukla61>

ŠVÉFL

Těm, kteří se někdy účastnili nebo se pravidelně zúčastňují tradičních hornických akcí zvaných šachtáky a Skoky přes kůži je jasné, že švéfl je nevážné pojednání o věcech vážných nebo vážné pojednání o věcech nevážných. Toto pojednání je pak prezentováno sessi na hornických akcích. Tento švéfl byl přednesen a přijat s pochvalným mručením na sessi u příležitosti sedmdesátin jednoho slavného semestra.

Milý, podivuhodný slavný semestře, oslavenče náš,

při tvých dokonaných sedmdesátinách není možné začít ničím jiným, než slovy klasika – čas prchá jako jelen byvší do prdele střelen. Když se na tebe díváme, vypadá to, že prchal ještě rychleji a proto je třeba zavčasu přiblížit tě a to nejen jako našeho tradičního slavného a vysokého nadlišáka (což se rusky řekne stáryj lys), což se zdá pro tebe více odpovídající.

Tak tedy slavná sesse, náš oslavenec se narodil jako krásné holohlavé dítě, což si dosud zachoval, protože každý je takový jak ho pánbůh stvořil a někdy ještě horší. Soudím, že Bůh tvořic našeho oslavence, přecenil své možnosti a tak si řekl, že to zkusí znovu a lépe a stvořil mu ženu, která se stala jeho jedinou předností to přesto, když se říká, že žena je zřejmě nejpříjemnějším božím omylem a že to je původně chlap, ale ve výkonu testu.

Nezůstal tedy starým mládencem, o kterých se říká, že pro sebe pouze vyvodili důsledky ze zkušeností ženatých a neřídil se také radami moudrých, např. mými, a to v tom smyslu, že chytrý muž když má peníze tak opraví barák, ale hloupý si pořídí ženskou – neříkám, že ženy jsou zaměstnáním pro lenochy, ale měl by to být koníček ne kalamita, protože pak jim uděláme vše, co jim na uších slyšíme.

Postupem času, vlastně jako studentík, náš milý dobrý oslavenec, zjistil, že matematika je nuda, protože to jsou jen samá známá čísla a nic nového vlastně nelze nalézt. A tak jeho poetická deskriptivní duše zkoumala a zjistila, že křivka, kterou je záhodno zkoumat, je tehdy nejpůvabnější, je-li tvořena bokorysem ženského těla. Od té doby začíná pro našeho oslavence zcela nová éra obdivu ke křivkám, které rád laskal. Rád líbal ženám ruce, protože tvrdil, že někde začít musí a polibek na rty provázel komentářem, že dvě spojené hlavy jsou logicky více než jedna.

Začal se také věnovat gurmánství. Říká, co učitel stráví, pak tím posléze krmit studenty, a tak aby měli široký rozhled, sbodl vše, na co přišel. Zvláštní kapitolu v jeho bytí tedy tvoří škola. Náš oslavenec zjistil, že universita rozvíjí všechny vlohy včetně hlouposti, ale na druhé straně je tam nashromážděno opravdu i hodně moudrosti, protože každý si nějakou přinese a žádnou neodnese. Na svých přednáškách je zastáncem učení ve spánku, protože myšlenky stejně jako blechy stejně nespí, skáčou z něho na studenty, ale málokdy kousnou. Jeho samého občas také pronásleduje hodně dobrých myšlenek, ale on je většinou

rychlejší. Proto si také občas při přednáškách povzdechne – někdy myslím, tedy někdy jsem. Ví teď už také, že kývání hlavou u studentů není věcí souhlasu s přednášeným a tedy prací mozku, ale působením wolkmena.

Náš milý oslavenec je také vždy stejného názoru s moudrými, ovšem když mluví až po nich, protože ví, že vlastní názor je přímý nepřítel pravdy. Ano v podstatě je to génius, tedy člověk, kterého napadne samozřejmost jako prvního. Je také u studentů často překvapen tím, kolik nevědomosti se vejde do tak malé hlavičky. Je ovšem také faktem – říkává – že jeden hlupák hodí kámen do rybníka a tisíc chytrých ho nevyloví. Proto také není zcela zajedno se všemi matematiky, protože prý souhrn tolika nul může být docela nebezpečné číslo.

V době totality se snažil často udat své literární poklesky edičnímu středisku university. No posuďte ale sami jeho opravy klasiků – vyjímám – na starém bělidle bylo lautr hovno, co dělat. Sultán a Tyrk leželi na zápraží a lízali si ... víte, co. Babička šukala ve světnici a Barunka ve stodole... et cetera, et cetera. V té době byla tato díla považována za vychytralá samizdata, i když jeho poradci Chuj a Wei prosadili jejich vydání ve významné provincii Fuk Ho Tam. Posléze se tato činnost našemu oslavenci znechutila, částečně také proto, že jeho poradci ho stále napájeli čajem s vůní čerstvého sena. Byly to ale junácké doby. Nyní je jeho současný stav spíše charakterizován žertovnou rýmovačkou – dříve zvíře, teď spí v díře.

Je faktem, že se náš oslavenec věnoval také zlatokopectví a uhnal si zlatou žílu, které vděčí za to, že chvilku nevydrží sedět, takže s ním těžko mohou počítat v kterémkoli kriminále. Je ale poměrně aktivní. Říká, že když nemá co dělat, tak pracuje. Dovolenu pak bere jako prémii k celoročnímu odpočinku. Ne, on není líný – vstává například už v pět hodin ráno, aby mohl včas nic nedělat. Na druhé straně, když vstane pozdě a celou noc aktivně prospí, má ve dni právo na trochu klidu. Pochopitelně, zdá-li se mu sen o práci, bere náhradní volno. Jeho racionální uvažování se projevuje také tím, že čas mezi dvěma štamprlemi vyplní štamprlí třetí.

Myslím, že jsem našeho oslavence charakterizoval dosti a je fajn, že si milý kamaráde, bez většího poškození skočil do sedmdesátky, no a dobře se podívej, do čeho si vlastně skočil.

Ať máš tedy i nadále většinou dobrou náladu, neusni na vavřínu, je to rychle schnoucí koření a věř zkušenému, že kapka zdraví je lepší než bečka rumu a nezapomeň, že múzy mlčí, když kecají ženský, takže je co ucpávat.

A protože řečník má vyčerpat téma a ne posluchače, přejí ti závěrem pohodu, svěžest a dobrou náladu a k tomu štěstí valník – s úctou Ota Krajník.

Švéfl ex.

Emeritní Slavné vysoké a neomylné prezidium (SVNP)

Ing. Otakar Krajník, CSc.

ROZHOVOR

Rozhovor s Kateřinou Macečkovou

S paní Kateřinou Macečkovou se znám již 8 roků – od dob, kdy jsem navštívila poprvé Havířský bál. Bál tenkrát zahajovala a já jsem si říkala, že tato paní bude určitě vedoucí Souboru lidových písní a tanců Hlubina. Od té doby jsme spolu v kontaktu a já si ji nesmírně moc vážím. Pro tento rozhovor jsem se s ní nemohla osobně sejít, kvůli vyhlášenému celorepublikovému stavu nouze, a tak jsem ji zatelefonovala a zeptala se ji na pět otázek.

Co Vás vedlo k tomu, abyste se stala členkou SLPT Hlubina?

Moje maminka Zdena Kyselá (1918-2004) byla zakladatelkou souboru, uměleckou vedoucí a choreografkou. Já jsem tedy byla členkou prakticky od narození. Nejprve jsem tancovala v dětském souboru Hlubinka do svých 16-ti roků a po té jsem již tančila za SLPT Hlubina. Od roku 1988 jsem se stala vedoucí našeho souboru a v této roli jsem zůstala až do dnes. Také všechny mé tři děti byly členy a aktivně tančily v souboru. Moje dcera se nějaký čas věnovala výchově svých dětí a v této době netančila, po uplynutí doby pečování o děti se opět vrátila do souboru a aktivně vystupuje. Taktéž můj manžel (Ing. Oldřich Maceček) je dlouholetým členem souboru. Dokonce je nyní nejstarším aktivním členem, který stále vystupuje. Já jsem naposledy vystoupila před 20-ti lety na Mezinárodním folklórním festivalu ve Strážnici.

Letos jste pořádali již 8. Havířský bál, co bylo prvním myšlenkou k pořádání těchto bálů?

S pořádáním Havířských bálů přišla naše mladá generace v souboru, což mě velmi potěšilo. Navíc náš soubor je vázán na hornické tradice a na hornictví všeobecně. U nás v souboru je řada členů, kteří mají přímý pracovní i osobní vztah k hornictví. Můj manžel Oldřich byl celý svůj život zaměstnán na šachtě, dokonce i několik let fíral na dole Hlubina. Jeden z našich členů stále pracuje na šachtě na Karvinsku. Pár členů v souboru mělo rodiče na šachtě, kteří pracovali jak na povrchu, tak i přímo v dole. Podařila se nám uskutečnit exkurze na dole Hlubina a jako soubor jsme zažili fárání přímo na dole Hlubina. Bylo to přesně 17. 11. 1989. Pro náš soubor to byl obrovský zážitek, kdy jsme viděli naživo tvrdou havířskou práci. Prostory bálu jsme různě měnili. První ročník Havířského bálu se konal v Radniční restauraci v Ostravě, můžete ji znát pod známým názvem Divadélko pod věží. Byli jsme i na dole Michal, ale jakmile se opravily prostory DOVU zejména Staré koupelny, neváhali jsme a začali organizovat bály přímo zde. Bál se zde konal již potřetí. Vracíme se tak k tradici, kde soubor začínal zkoušet i vystupovat.

Na bále jste měli k dispozici 3 sály, jak se tato novinka líbila účastníkům?

Myslím si, že účast byla velmi solidní, na bále bylo skoro 400 účastníků, počítám všechny vystupující včetně kapel a našeho početného souboru. Jako pozitivní vnímám výběr swingového orchestru v podání GANGSTERS OF SWING ORCHESTRA, který tanečníky opravdu táhne. Na bále jsme měli 5 souborů cimbálové muziky, ráda bych tento koncept zachovala, jelikož tato muzika zase táhne krojované účastníky z různých souborů nejen z MSK kraje.

Váš soubor vystupuje v tradičních hornických uniformách – v kytlích. Myslím si, že jste na to patřičně hrdí, nemýlím-li se?

Ano, přesně tak. Jsme založeni na tratích, které náležitě ctíme. Staré kytle nám již bohužel dosloužily a zhruba před deseti léty jsme si nechali našít nové. Dostali jsme dotaci z Nadace OKD a nechali si v Ostravě našít nové kytle. Fedrpuše nám vyrobili ve firmě TONAK, a. s. (více info zde: <https://www.tonak.cz/>) v Novém Jičíně. Péra na fedrpuše jsme sehnali v Polsku, bohužel v ČR se již nevyrobí. Ostatní hornické znaky a knoflíky jsme koupili u firmy Znak – Malá Skála ze Železného Brodu (více info zde: <https://znakms.cz/>).

Jste hlavní organizátorkou Mezinárodního folklórního festivalu bez hranic Ostrava, kolikátý ročník se má letos konat?

Letos by se konal již 23. ročník v termínu 17. – 21. srpna 2020, bohužel tento rok jsou skoro všechny festivaly zrušeny a tím pádem i náš folklórní festival je zrušený. Taktéž bychom nebyli schopni zajistit podmínky pro minimálně 5 zahraničních souborů. Jsem ředitelkou festivalu bez hranic Ostrava od začátku, tedy od roku 1997. Festival má stále stejnou koncepci. Když jsme řešili program, tak do průvodu jsme dali na přední pozici hornickou kapelu, která hrála hornické písně (karmíny). Tím stále navazujeme na hornické tradice, které v Ostravě měly vždy velký úspěch, stejně tak jako hornické dechovky.

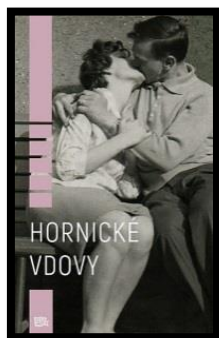
Kontakt na soubor: <http://www.hlubinaostrava.cz/index.php>, **na webové stránce souboru naleznete aktuality, akce, fotografie, kroje, muziku, festival, Hlubinku, kontakty, Havířský bál a informace o souboru.**

Poznámka redakce zpravodaje: SLPT Hlubina získal v roce 2018 Českého permona v kategorii Hornický folklór za více než sedmdesátiletou propagaci hornického folkloru. Soubor patří za jeden z nejstarších tanečních souborů v ČR. Vznikl v Ostravě v roce 1947 původně jako dívčí taneční skupina, během krátké doby z malé skupiny vznikl soubor, který přijal jméno Hlubina a to podle názvu šachty a kulturního domu, kde působil až do roku 1990. Aktivně se podílí na reprezentaci MSK a stojí za pořádáním významných kulturních akcí. Tradičně se soubor jako jeden z mála kolektivů v České republice zaměřuje na projevy havířského prostředí.

Poznámka paní Kateřiny Macečkové – Ing. Milan Šlachta (dlouholetý člen KPHMO, z. s. z havířovské pobočky) byl jeden ze zakládajících členů, v souboru vystupoval v 50 letech minulého století, kdy studoval hornickou průmyslovku. V souboru vystupoval necelých 5 let, po té se oženil a jeho cesty vedly dál na VŠ a šachtu prolínající se rodinným životem.

Ing. Kateřina Polínková

HORNICKÉ TIPY

Hornická kniha – HORNICKÉ VDOVY, kniha s pevnou vazbou a lesklým přebalem byla vydána v roce 2019 autorkou Kamilou Hladkou. Má 216 stran. Obsah knihy: zapomenuté hrdinky, hrdinky bez metalu, hrdinky, o kterých noviny nepsaly. Autentická vyprávění, 8 havířských žen poprvé knižně. Víte, jaký je to pocit, když vám ze dne na den nepříjde domů manžel? Představte si, že vám odejde do práce zdravý člověk, že už nikdy nepříjde, že vás nikdy nepohladí, že se nikdy nepomilujete, že vás nechytne za ruku... Nejde říct: chlapů je milion. Ten váš je jeden. Kniha Hornické vdovy přináší autentické autorizované příběhy hornických vdov od nejstarších až po nejmladší na pozadí historických proměn Československa a České republiky, kdy bylo hornictví vnímáno jednou jako výkladní

skříň socialismu, jindy jako jev zatracovaný a zesměšňovaný. Kniha se tak snaží poodkrýt fenomén hornictví v jiném světle a relativizovat mnohaletá klišé, jež se k němu vážou. Publikace vychází s předmluvou Martina Jemelky, historika českého dělnictva, a množstvím doprovodných dobových materiálů. Křest se odehrával v říjnu 2019 v Domě knihy v Ostravě za přítomnosti autorky, havířských vdov a kmotry knihy Hany Fialové (ostravská zpěvačka). Kniha se dá zakoupit v knihkupectví nebo v Hornickém muzeu Landek Parku za cca 250 Kč. *Informace ke knize jsou převzaty z webové stránky: Hornické vdovy – Kamila Hladká | Databáze knih* <https://www.databazeknih.cz/knihy/hornicke-vdovy-418489>.

Hornický film – NAD NÁMI SVÍTÁ, jedná se o československé drama z roku 1952, film má 109 minut, režije: Jiří Krejčík, předloha: Jiří Marek (kniha), scénář: Jiří Marek, hrají: Adolf Král, Soběslav Sejk, Vladimír Hlavatý, Vlasta Chramostová, Jiřina Švorcová, František Filipovský a další. Film z hornického prostředí, který na životních, rázovitých postavách havířů a důlních techniků řeší aktuální problémy našich uhelných dolů. Jeho hlavní postavou je úderník Vondra, který za pomoci politického tajemníka Diviše pochopí, že není hrdinstvím lámat tělesnou silou rekordy, a tím odrazovat ostatní havíře od překračování norem, že pravým hrdinstvím je pracovat výkonně, ale bez větších sil, věnovat své práci mozek i duši, strážovat svým příkladem ostatní k celkovému zvyšování těžby,

k splněnímu plánu. *Informace k filmu jsou převzaty z webové stránky – Nad námi svítá (1952) | ČSFD.cz* <https://www.csfd.cz/film/5327-nad-nami-svita/prehled/>.

Hornické divadlo – PESTRÉ VRSTVY, kultovka jak cyp, divadelní hra podle kultovního románu z hornické Ostravy, sto metrů pod zem schoval pánbůh robotu a aji tam ju našli, černá perla sezóny, režie Janusz Klimsza, premiéra 13. 5. 2011 a derniéra 4. 6. 2014 v divadle Petra Bezruče v Ostravě, délka představení 2 hod. 5 min., adaptace a dramaturgie Tomáš Vůjtek, představili se tito herci: Norbert Lichý, Jan Vápeník, Josef Jelínek, Tomáš Dastlík, Ondřej Brett, Přemysl Bureš, Dušan Urban, Michal Weber, Roman Widenka, Marcela Čapková, Tereza Vilišová, Kateřina Krejčí, Markéta Haroková a Zdena Przebindová. Divadlo uvedlo na scénu poslední dělnický román 20. století: Pestré vrstvy podivuhodného samouka Ivana Landsmanna. Jeho próza vyšla roku 1999 v nakladatelství Torst, třináct let

poté, co ji v Nizozemsku napsal. Ihned se stala knihou roku. Ještě delší životní úsečku strávil Landsmann, jako předák party na dolech v OKR. Vše bylo nastudováno v prostředí dolu Hlubina v Ostravě. Inscenace je provokativním, zemitým ohlédnutím za osudy člověka, který se v polovině 80. let marně pokoušel navštívit svého bratra v Kanadě. Svědectví o nepříliš vlivných časech. Výjezdní doložku mu konečně podepsali s tím, že když se nevrátí, stát aspoň ušetří za důchod, na který měl Ivan po šestnácti letech fárání nárok. Bohužel tato hra se již v divadle Petra Bezruče a na dole Hlubina nehraje! *Informace k divadlu jsou převzaty z webové stránky – Pestré vrstvy – Divadlo Petra Bezruče: http://www.bezruc.cz/hra/pestre-vrstvy/#5_plakat.*

Hornické pivo – MINIPIVOVAR PERMON, pivovar zahájil provoz v roce 2006 v Lomnici u Sokolova, v roce 2009 se přestěhoval do Sokolova do restaurace U kláštera, v roce 2011 sídlí přímo v historických prostorách kláštera sv. Antonína Paduánského. Nemá vlastní restauraci, ale můžete si zde zakoupit drobné občerstvení v podobě farmářských regionálních výrobků. Je zde k dispozici pivočeka s pestrout nabídkou čepovaných piv, též si můžete zakoupit pivo v sudech, v skleněných i PET láhvích a také v plechovkách, exkurze do pivovaru je možná po předchozí domluvě. Typy piva: spodně kvašená plzeňského typu,

speciály spodně kvašené, speciály svrchně kvašené, ochucená piva a nealkoholické permonády. V areálu pivovaru se každoročně odehrávají pivní slavnosti. Letos se bude konat 14. ročník dne 29. 8. 2020. *Informace k pivovaru jsou převzaty z webové stránky Pivovar Permon <https://pivovari.cz/listing/pivovar-permon/>.*

Ing. Kateřina Polínková

PLÁN BESED NA POBOČKÁCH KPHMO, z. s.

Besedy v období letních prázdnin, tedy v měsíci červenci a v srpnu 2020 se nekonají, těšit se můžete na první setkání se všemi členy našeho klubu na 1. září 2020, kdy má proběhnout Plenární schůze KPHMO, z. s.

Plán besed pobočky OSTRAVA v III. čtvrtletí roku 2020, v Restauraci U VLKA v Ostravě – Svinově:

Plenární schůze 01. 09. 2020 v 15:00 hod – výroční schůze KPHMO, z. s.

5. beseda: 06. 10. 2020 v 15:00 hod – OVAtrip, přednáší: RNDr. Jan Lenart, Ph.D., Přírodovědecká fakulta Ostravské univerzity.

Plán besed pobočky HAVÍŘOV v III. čtvrtletí roku 2020, Loutkový sál v KD Petra Bezruče v Havířově:

7. beseda: 14. 09. 2020 v 16:30 hod – Flascherův důl, přednáší: Mgr. Alena Zemanová, vedoucí OKŠ MÚ Odry.

8. beseda: 12. 10. 2020 v odpoledních hodinách – náhradní termín exkurze s přednáškou o výrobním programu závodu společnosti Mölnlycke, beseda bude ještě upřesněna dle stávající situace.

Plán besed pobočky KARVINÁ v III. čtvrtletí roku 2020, pobočka regionální knihovny v Karviné-Fryštátě:

7. beseda 30. 09. 2020 v 15:30 hod – Sociální problematika a její řešení na Karvinsku, přednáší: Mgr. Martina Smužová – vedoucí sociálního odboru magistrátu v Karviné.

8. beseda 28. 10. 2020 v 15:30 hod – Z činnosti Zdravotnické záchranné služby (územní odbor Karviná).

V dalším čísle Hornického zpravodaje budou uveřejněny všechny besedy pro II. pololetí roku 2020. Budeme velmi rádi, když se besed zúčastníte v hojném počtu a též se zapojíte do závěrečné diskuze.

Ing. Kateřina Polínková

„Stojáky“ na závodě 5 – Žofie, Orlová
Zdroj: archiv Petr Kubinský